

ПОЛИТИКИН

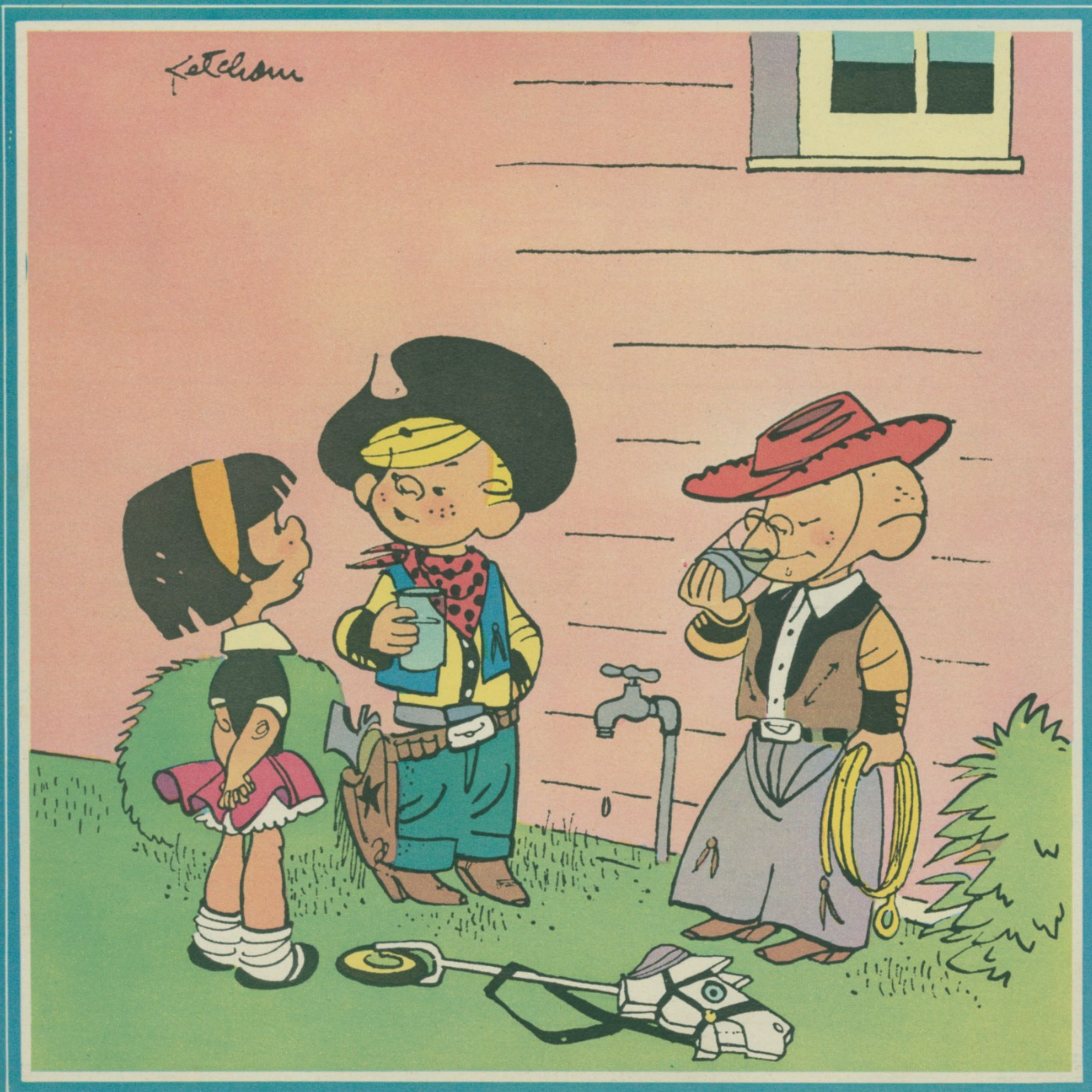
ЗАБАВНИК

1
ДИНАР
1952

Година
XXIX
БРОЈ 842
17. II 1968.

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

— Знаш, Иніеборі! Не изіледаш баш као девојка збој
које би у неком салуну Дивљеї зайада дошло до іужбе.

НИЈЕ ПРАВО

Два дечака се туку у школском дворишту. Прилази дежурни наставник, раздваја их и каже:

— За казну сваки нека напише по исто пута своје презиме.

— Није право професоре! Он се презива Лукић, а ја Хаџиомерспахић.

Младен Забо
Тузла

ПОМОЋ

На часу технологије у Машинској школи у Новом Саду професор пита Владу:

— Како можемо распознати разне врсте дрвета?

Ученик се презнојава, али никако да се сети. Тада професор упита да би му помогао:

— Па добро, како ћеш ти мене препознати (и на-

чини покрет руком од главе до пете?)

Влада као из пушке:

— По спољњем изгледу...

— И по попречном пресеку! Додаци један ученик из последње клупе.

Душан Попсавин
Нови Сад

НА ЧАСУ ФИЗИКЕ

Час физике. Наставник говори о звуку. Узима једну фрулу да на њој покаже звук, јачину и др. Затим одсвира једну кратку мелодију и упита ученике како им се свиђа. На то један ученик додаци:

— Одлично, као чобанин.

— Наравно, међу својим стадом, одговори професор.

Драгица Мишић
Београд

ПО ТОМЕ

Учитељица пита колико годишњих доба има и како се зову.

— Четири: пролеће, лето, јесен и зима.

— Које је доба сада? — наставља учитељица.

— Зима!

— По чему то знамо?

— Па, ви сте нам рекли! — одговори мирно ученик.

Радмила Марковић,
Крушевац

— Даље — пита наставник.

— То је као код нас... као код нас... кирија — сасвим озбиљно одговори ученик.

Љубица Радивојевић
Београд

НЕСПОРАЗУМ

Улази професор на час у учионицу и пошто је записао час пита Драгана кога је баш претходног дана видео да пуши у граду и упита га:

— Драгане, пушиш ли ти?

— Не — одговори изненађен овим питањем Драган.

— А да ли ти знају родитељи?

— Не — одговори тихо Драган.

Рајко Војтешки
Панчево

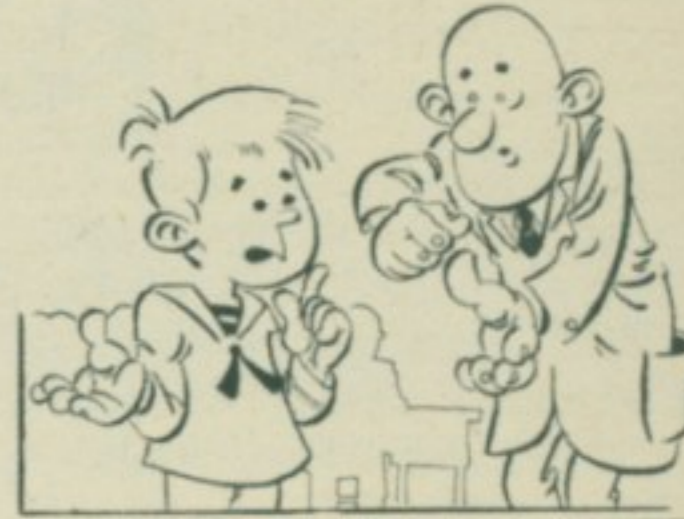
УКОРАК С ВРЕМЕНОМ

Професор историје пита ђака:

— Шта је Немања сазвао у Расу кад је гонио богумиле из Рашке?

— Збор бирача — одговори ђак као из пушке.

Драгана Ђерманов,
студент, Тузла

МАМИНА МАЗА

На почетку школске године учитељ пита Јовицу:

— Имаш ли још браће или сестара?

— Имам старију сестру, одговори Јовица.

— Шта је она? — упита га учитељ.

— Мамина маза — рече Јовица спокојно.

Зоран Томашевић
Титоград

МРВИЦЕ СА ШКОЛСКЕ ТРПЕЗЕ

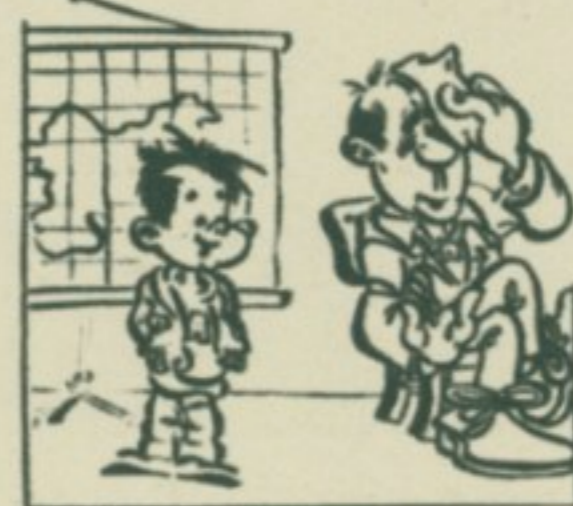
СЛИЧНО

На часу историје наставник пита:

— Шта је то харач?

Ученик одговара:

— Харач је плаћање у новцу Турцима.

Ripley's **Веровали или не!**

Фердинанд Рајмунд
(1790 - 1836)
ЧУВЕНИ АУСТРИЈСКИ ПЛУМАЦ И ДРАМАТИЧАР, ТОЛИКО СЕ УПЛАШИО КАД ГА ЈЕ ЈЕДАН МАЛИ ПАС УГРИЗАО ЗА ПРСТ ДА ЈЕ ИЗВРШИО САМОУБИСТВО.

ЗЕЦ МИРОТВОРАЦ
БИТКА КОД БИРОНФОСА, У ФРАНЦУСКОЈ, КОЈА СЕ У ИСТОРИЈИ СМАТРА ЗА ЈЕДАН ОД ПРВИХ СУКОВА У СТОГОДИШЊЕМ РАТУ, У СТВАРИ СЕ НИКАД НИЈЕ НИ ОДИГРАЛА, ЈЕР ЈЕ ИЗМЕЂУ ФРАНЦУСКЕ И ЕНГЛЕСКЕ ВОЈСКЕ, ПОСТРОЈЕНЕ И СПРЕМНЕ ДА УКРСТЕ ОРУЖЈЕ, ПРОТРИАО ЈЕДАН УПЛАШЕНИ ЗЕЦ!
ПРИЗОР ЈЕ БИО ТОЛИКО СМЕШАН, ДА СУ ВОЈНИЦИ ОБЕ СТРАНЕ ПРСУЛИ У СМЕХ И ПОВУКАЛИ СЕ БЕЗ ПРОЛИВАЊА КРВИ.
(26.3.1339)

КРУНА
СВИХ БАНКЕТА КОЈЕ ЈЕ ПРИПРЕМАО ЧУВЕНИ ФРАНЦУСКИ КУВАР КАРЕМ, БИО ЈЕ КОЛАЧ У ОБЛИКУ СРУШЕНОГ РИМСКОГ ЗДАЊА.

КАМЕНА ЛАВЉА ГЛАВА
НА ЗИДУ ЈЕДНЕ ЗГРАДЕ У ВЕКОВНИ, У ИТАЛИЈИ, ПОСТАВЉЕНА ЈЕ КАО ПОШТАНСКО САНДУЧЕ ЗА КАЛБЕ ПРОТИВ ЛОКАЛНИХ ВЛАСТИ, АЛИ НИКАД НИЈЕ БИЛА ЗА ТО КОРИШЋЕНА, ЈЕР СУ ПТИЦЕ ОДМАХ СВИЛЕ ГНЕЗДО У УСТИМА ЛАВА.

ОВАЈ ЦРВ
МНОШКИ СЕ НА ТАЈ НАЧИН ШТО МУ СЕ ТЕЛО ПРЕПОЛОВИ И НА ЗАЈЕДНОМ ДЕЛУ ИЗРАСТЕ НОВА ГЛАВА.

КРУНА
СВИХ БАНКЕТА КОЈЕ ЈЕ ПРИПРЕМАО ЧУВЕНИ ФРАНЦУСКИ КУВАР КАРЕМ, БИО ЈЕ КОЛАЧ У ОБЛИКУ СРУШЕНОГ РИМСКОГ ЗДАЊА.

ЧИТАО САМ
ЧИТАМ...

Две речи
телефоном

Поставили смо им само два питања: коју су књигу највише волели у детињству и шта сад читају.

ВЕЛИМИР ЛУКИЋ, књижевник, директор Дрме Народног позоришта: Без двоумљења ћу вам навести три књиге које су ми остале у сећању. То су „Острво с благом“, „Робинзон Крузо“ и Андерсенове бајке. С јунацима ових књига дуго сам живео. И данас су ми у живом сећању. Често реконструишем неке догађаје из детињства баш на основу тих књига, јер јунаци „Острва с благом“, Робинзон и личности бајки били су део мене. Био сам се готово идентификовао са њима.

Сада читам књигу свог драгог и поштованог професора Милоша Ђурића „Историју хеленске етике“. То је књига којој се веома често враћам, мада сам је много пута прелиставао...

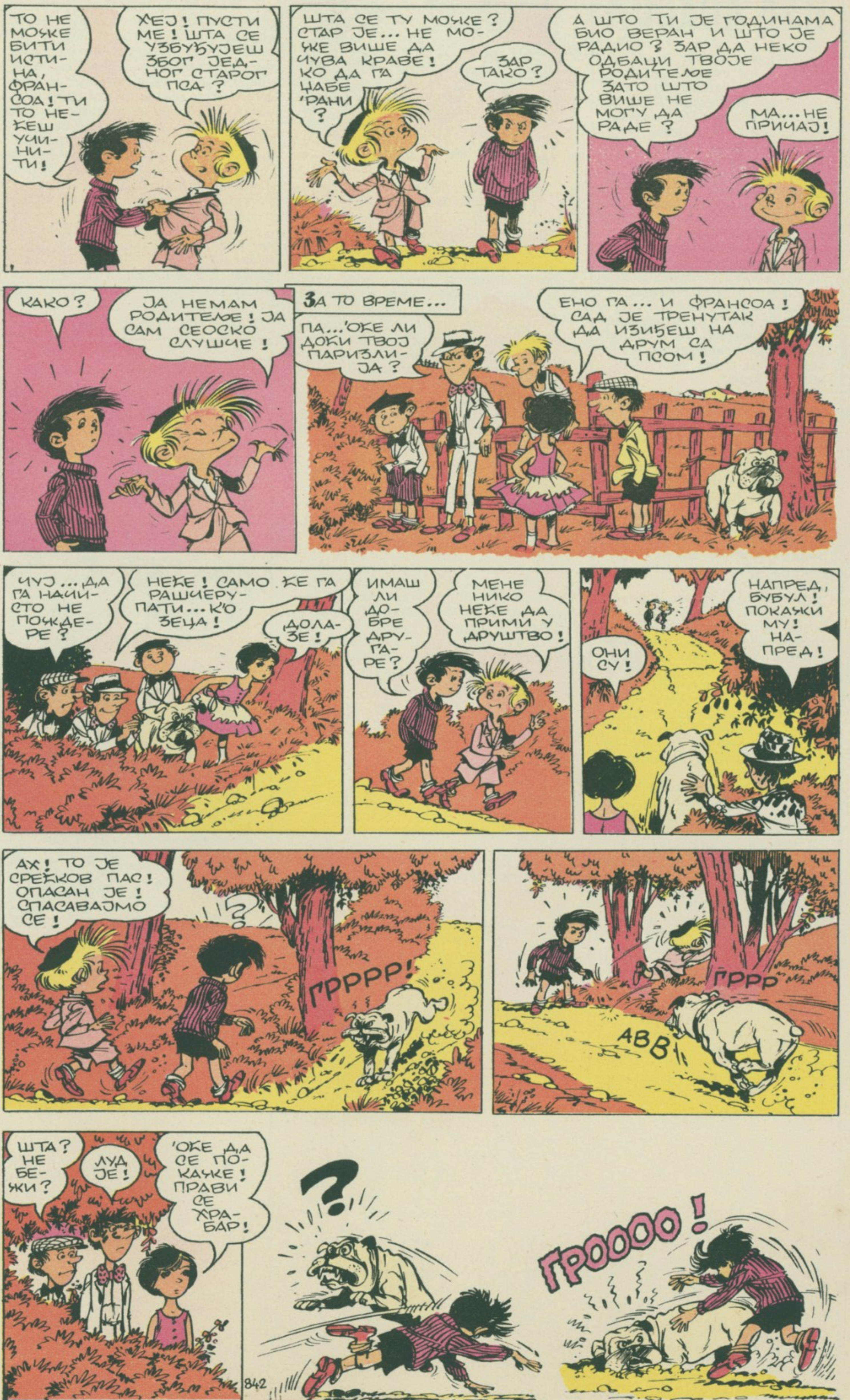
РАДЕ МАРКОВИЋ, глумац: Своје прве дечије књиге се не сећам. То је вероватно била нека сликовница у стилу „Црвенкапе“, „Снежане и седам патуљака“ или слично. Међутим, одлично се сећам туђих, родитељских књига, књига за одрасле које су привлачиле моју пажњу и будиле радозналост и својим изгледом, али исто тако и примамљивошћу нечега што је скоро забрањено („Остави то није за тебе!“). Тако се из тих првих својих дана одлично сећам књиге која и данас постоји у мојој кући: „Дон Кихот“ од Сервантеса, на француском језику. То је графички богато опремљена књига која у дечијој души буди свакојаке жмарце. И дан данас је прелиставам, не без узбуђења. Када сам касније читао „Дон Кихота“, он није лично на овог мог. То је била дивна, али се мени тако чинило, сасвим друга књига од оне која ми је остала у сећању.

Књига која ми је сада најчешће у руци није за децу. Нема ни слика ни јунака. То су Шекспирови сонети, најлепша поезија која је икада написана и остала да живи. Међутим, можда се много варам када претпостављам да та књига не може да привуче неког сасвим младог читаоца. Можда је Шекспир толико велики да га на свој начин могу разумети и сасвим млади људи.

ВИШЕ ВУКОВ, интерпретатор забавних мелодија: Књига ми је нераздвајни друг од детињства. Чини ми се да не бих могао да заспим ако не прочитам бар неколико страница неке књиге. И као дете много сам читао. Одушевљавао сам се многим јунацима дечијих књига. Међутим на мене је највећи утисак оставио Жил Верн, писац многих занимљивих књига. То се у првом реду односи на књигу „20 хиљада миља под морем“.

Тренутно читам две књиге. То је сасвим случајно. Поред Пастернаковог романа „Др Живаго“ почео сам да читам Ничеву књигу „Тако је говорио Заратустра“. Ово дело сам узео из чисте провокације. Наиме, у једном друштву се дискутовало о овој књизи. Био сам неравноправан дискусант па су ми због тога неки помало у шали пребацивали

ТАТОШ НА ЛЕТОВАЊУ

ОСАМ ДАНА НАД ЛОАРОМ

Жица затегнута над водом звонила је читавом својом дужином од једног километра. Када би му нога утрнула од стајања пренео би центар равнотеже на другу и мало померио мотку за балансирање тешку двадесет два килограма. У тим тренуцима доле у чамцима, репортери, жена и син, напрегнуто су посматрали познату фигуру човека на жици.

Аријева жена прикупљала је све рекламне огласе и исечке из листова у којима је црвеном оловком подвлачила овакве и сличне редове: „Публику је још једном задивио својим невероватним осећајем равнотеже и савршенством извођења тај прави уметник на жици — Ари“.

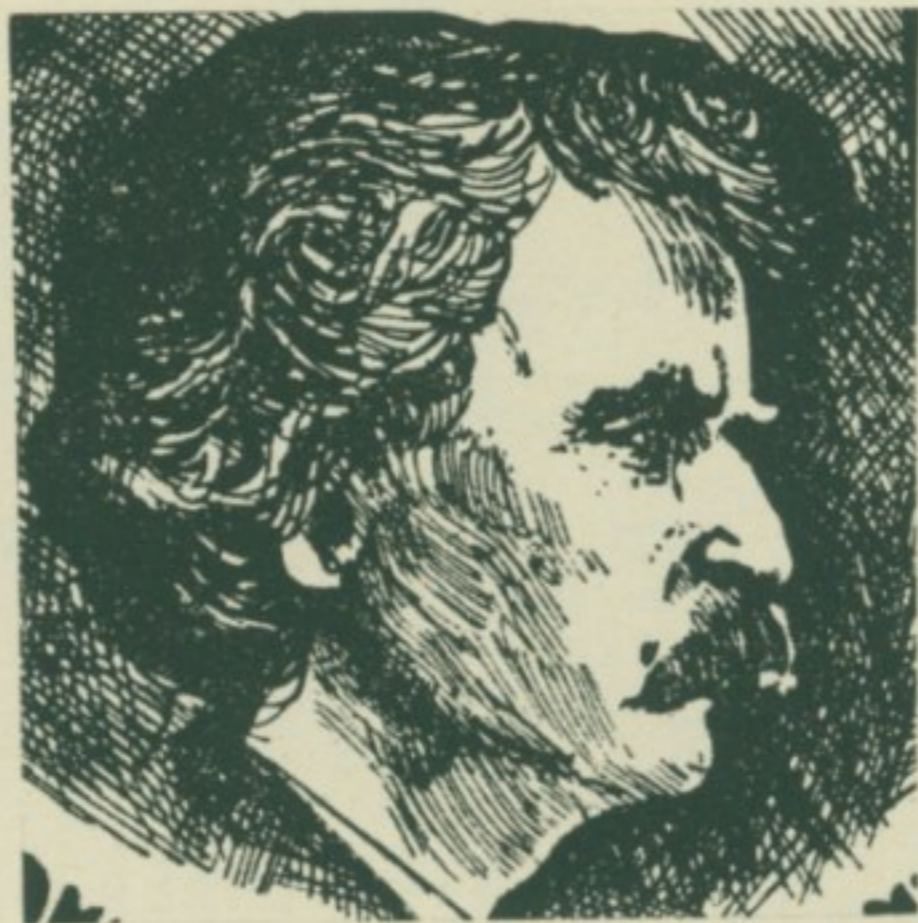
Истина, исечци из новина пожутели су од времена а и последње плакате штампане су још пре неколико година, за последњу велику представу која је одржана у Цириху. Али, Ари је одлучио да докаже да је не само био већ и остао „ходач на жици“ без премца. Сада, кад његова тачка није више изазивала усхићење власник циркуса требало је да учини нешто сензационално.

Ари је три месеца припремао своју тачку. У ствари, то и није била тачка у правом смислу речи јер се у њој није крио никакав трик. Предстојала му је дуга, тешка борба против сопственог тела, против умора и самог себе: Ари је одлучио да обори светски рекорд у балансирању на жици. А тај рекорд износио је 182 часа. Значи, требало је издржати дуже.

... И ево, протекло је осам дана и осам ноћи његовог живота, на висини од две стотине метара изнад реке Лоаре. У корпи испод њега налазила се залиха хране и воде коју је узимао помоћу духовито смишљене дизалице.

Време проведено на конопцу проверено је хронометром — 190 часова — а „сведоци“ су фотографске и кино-камере.

Арију је још преостало да се врати на обалу. Начинивши први, несигуран корак, затетурао се. Посматрачима је стао дах. Али, он се исправио, стигао до обале и — одлучио да скочи са висине од два метра. Ту нерви нису издржали и Ари је пао одравши лице и руке...

Тих, са старомодним оштроврхим забатима, опкољен дрвећем.

Тако је изгледао дом Марка Твена у Хартфорду. Многе детаље и особености те куће Марк Твен је сам смислио. А желео је не само да удобно живи и мирно ради у том дому. Као и сваки човек Марк Твен је имао своје маштарије из детињства, мале песничке страсти, давне жеље, магловите као и успомене.

Твен је некад био обичан крманош и звао се Семјуел Клеменс. И љубав крманоша Клеменса према реци Мисисипи, његова жеља да испред себе увек има њене воде, да увек живи на речном броду навели су писца Твена да у јужном делу свога дома сагради покривену веранду. А веранда је својим обликом подсећала на стари пароброд на реци Мисисипију, с палубама и крманошевом кућицом. На тој веранди — палуби Твен је седео и писао.

И можда је поетска слика дечака који седи пред ватром камина — а дечак је остао да живи у седококом човеку плавих очију мудраца и детета — родила у Твену идеју да у својој кући изнад огњишта камина угради окно да би могао да посматра игру црвеног пламена.

Да, у том дому све је замишљено и изграђено тако да постане Твену његово гнездо, његов брод. И дом у Хартфорду је то и био дуго, готово двадесет година.

Када је Твен ушао у педесету а његова кћерка Сузи у четрнаесту, девојчица је одлучила да пише очева биографију.

„Ми смо веома срећна породица. Она се састоји од тате, маме Џин, Кларе и мене. Писаћу о тати и неће ми бити тешко да смишљам шта да о њему кажем, јер је он веома занимљив човек“.

По Твеновом мишљењу Сузи је била непристрасан биограф. Он се сам често морао замислити над цртама сопственог карактера које је запазила његова кћерка.

„Он има прави списатељски ум и због тога понекад не разуме најједноставније ствари“.

И као пример Сузи наводи догађај с алармним уређајем против лопова који је био инсталиран у кући. Сигнализација није баш функционисала најбоље и заглашна звонка често би одјекнула у најнезгодније време. Једном је Твен одлучио да сам провери инсталацију. Укључио је систем за сигнализацију, споља отворио један прозор и... звоно је зазвонило. Твен је стао да се смеје: зашто звоно звони кад прозор није отворио лопов, већ он, домаћин куће? „Па тако и треба да буде, младићу — стрпљиво му је објашњавала жена — прозор си отворио споља, јасно је што је звонце зазвонило!“ Али, Твен то никако није могао да схвати и љутио се све више, сад већ и на жену, што покушава да га натера да поверује у једну такву немогућу ствар...

ТВЕНОВ НОЋИ

Али, зашто се у тој тихој и скромној кући требало бојати лопова? То осталим укућанима никад није постало јасно. Тек, сигналне уређаје увели су у све собе, за алармни систем везани су сви прозори и врата, од подрума до тавана. И алармна звона укључивала би се у свако доба дана и ноћи и препадала укућане — узалуд. По признању самог Твена алармни систем, који је прилично стајао, био је потпуно непотребан, па ипак... једном је опривао своје постојање.

Једне тамне, кишовите мартовске ноћи зачуо се знак за узбуну. Пробудивши се, Твен је отишао у купатило где се налазила табла на којој се регистровало који је прозор или која је врата отворио незва-

ни посетилац. Твен је искључио звоно и у дому је наступила тишина. Тада се вратио у собу и опет легао у постељу. Жена га је запитала:

— Шта је то било?

— Подрумска врата — одговори Твен.

— Мислиш да је лопов?

— Разуме се.

Твен је одговорио да по његовом мишљењу лопов тражи драгоцености али да не познаје њихову кућу и мисли да они чувају драгоцености у подруму. „Непријатно је разочарати лопова с којим се чај и не познајем и који ми никакво зло није учинио — додао је — али да је био паметан и распитао се ја бих му рекао да ми тамо не држи мо ништа сем угља и поврћа“. Та-

МОРЕ ИЗВОР ЖИВОТА

Индијског океана у коме је нађено 346.000 дијатомеја!

Једноћеличне алге дијатомеје стално се размножавају деобом на два дела. Само једна дијатомеја, кад би се слободно размножавала, произвела би после недељу дана потомство равно целој маси Земље. Међутим, све су алге храна многих становника мора тако да до тога ипак не долази. Алга врсте *Trichodesmium erythraeum* која живи у водама Црвеног мора, размножава се у толиким количинама да обоји воду црвеном бојом.

Према океанографу Петерсону педесет одсто морске запремине заузима планктон. Ако се зна да запремина свих океана износи око милијарду и три стотине милиона кубних километара, маса планктона у њој износи 130.000.000.000.000 тона живе материје. Ако би се планктон свих светских мора, распростро по тлу Европе, он би образовао слој дебело 13 метара.

Кит је највећи живи филтер планктона. Од десет хиљада кубних метара воде који прођу кроз његов филтер са 600 „решетки“, он задржи у свом стомаку једну тону хране. У желудац великог кита може да стане десет хиљада килограма планктона!

Планктон представља храну за све што плива у мору. У најновије време интензивније се истражује распрострањеност, планктона у светским морима, јер је густина планктона повезана с ловиштима рибе, а проучава се и искоришћавање планктона као буђе хране за све гушће насељене земље. У томе предњаче Јапани, који већ производе животне намирнице од планктона.

И ГОСТ

да је жена зипатала:

— Хоћеш ли да сићеш у подрум?

— Не. И тако му не могу помоћи. Нека сам бира.

— А ако се попне горе у кућу?

— Ништа — одговори Твен. — То ћемо дознати чим он отвори прва врата. Звоно ће зазвонити.

И заиста, у том тренутку разлегло се звоно.

— Ето, попео се. Рекао сам ти. Добро ја познајем лопове и њихове навике. Методичан је то свет.

Поново је отишао у купатило да на сигналној табли провери је ли био у праву. Био је: лопов је заиста отворио врата што воде у трпезарију. Твен је искључио сигнал и звонце је умукло. Вратио се у собу и опет легао у постељу.

— А сад, шта мислиш, шта сада тражи? — запита жена.

— Мислим да је узео поврћа колико му треба, а сад тражи прстенове за салвете и сличне ситнице да би их понео жени и деци.

— А ако дође овамо?

— Па шта? Звоно ће нас на време опоменути.

— А шта ћемо онда да радимо?

— Изићи ћемо кроз прозор — мирно одговори Твен и даље лежећи у постељи.

И тада је мисис Клеменс, која је током дугогодишњег заједничког живота већ била навикла на необичан карактер свог мужа кога је звала Младић и кад му је коса била сасвим седа, поставила једино питање које се у таквој прилици могло поставити:

— Чему нам онда алармни уређај против провалника?

И Твен је одговорио жени:

— Видиш и сама да се уређај ноћас показао веома користан и већ сам ти објаснио у ком смислу ће бити користан ако лопов науми да крене овамо. Имаћемо времена да искочимо кроз прозор.

Али, крадљивац није имао такву намеру. Звоно више није зазвонило.

А када је сутрадан Твен сишао у приземље, у свим одељењима је гонда светлост а његовог новог капута и лакованих ципела није било...

„Он је веома добар човек и веома смешан... — писала је Сузи у биографији свог оца. — Он је најчуднији човек, сличних њему нисам видела и надам се да нећу ни видети...“

Ваздух који су удисали људи у том дому био је лак и весео а породица која је у њему живела била је срећна породица. Твен је обожавао своју жену Ливи и она је за читав живот остала за њега лепа и млада каква је била кад ју је први пут угледао.

Али Сузи, коју је Твен називао „наш понос, благо наше“ умрла је у 24. години од менингитиса.

И дом у Хартфорду престао је да буде оно што је био. Твен није могао да се поврати после тог губитка. Отишао је из Хартфорда са читавом породицом, селио се из града у град, дуго живео у иностранству... И никад није смогао снаге да се врати у Хартфорд где га је све подсећало на Сузи. И одлучио је да прода дом са старомодним оштроврим забатима...

А И Н У

БЕЛИ ЈАПАНЦИ

ИЗУМИРУ

Бели људи с јапанског острва Јесо (Хокаидо) доживљавају трагедију цивилизација осуђених на изумирање. Мешајући се са знатно бројнијим Јапанцима ови једини бели људи на Далеком истоку постепено ишчезавају.

Нибутани је једно од највећих њихових насеља. Мада се налази на истој географској ширини као северна Италија, зиме су у њему изузетно дуге и сурове. Лети се жива у термометру не попне изнад 14 степени. Људи који живе у Нибутани су мали растом, снажни и имају дугу црну косу и носе браду. Очи су им увучене у дупље. Имају прави нос. Највише изненађује њихова као снег бела кожа.

Окружени Јапанцима, Аину узалудно покушавају да сачувају свој језик, веру, начин живота, обичаје. Предање вели да су у давна времена дошли чак са Кавказа. Међутим, извесни руски антрополози сматрају да су они дошли с југа и да су пореклом из Аустралије. Из Сибира су прешли на Сахалин и Курилска острва. У XVI веку заузимали су цело острво Хокаидо и половину острва Хоншу. Кад су Јапанци стигли, с чуђењем су гледали те људе из другог света. Јер, Аину се никада нису служили превозним средствима на земљи, а морем плове у врло примитивним пирогама. Јапанци су се одувек дивили ненадмашној вештини којом су Аину хватали дивље животиње. Клопке које граде Аину, тако су вешто направљене да шиљак постављен у њима одмах прободу срце животињама које упадну у њих.

Куће од грања и трске сличне су у свим селима Аинуа. Становништвом управља један поглавица. Он се налази и на челу суда „шаранки“ који се састаје кад треба одлучити о неком тежем преступу. Постоје углавном две врсте казне за преступника и извршиоца кривичних дела. Најчешће је он дужан да поклони нешто ономе кога је увредио или коме је нанео телесну повреду. У ређим случајевима постаје његов роб. У најтежим случајевима примењује се нарочити суд. Противници се пред судијама обрачунавају великим моткама званим „шут“. Они верују да ће моткама истерати један из другог ђавола. Пошто се демони врате у пакао, селом ће поново загосподарити мир и добра воља. Тако бар верују Аину.

КАПЕТАН Кејт

ГРИГОРИЈЕВ ДОЛАЗАК ОМЕО ЈЕ ВОРСТОВАЉЕВ ПОКУШАЈ ДА СПРЕЧИ ДВОБОЈ. ПОШТО ЈЕ МАРЈА ПРОМАШИЛА, КЕЈТ ЈУ ЈЕ ПРИМОРАЛА ДА ЧУЈЕ ИСТИНУ О ВОРСТОВУ...

ТО ПОТЕЗАЊЕ ПИШТОЉА БИЛО ВАМ ЈЕ ВЕОМА ГЛУПО, ВОРСТОВЕ!

А МЕНЕ ЈЕ УВЕРИЛО У ВАШУ КРИВИЦУ! ПРЕПОРУЧУЈЕМ ВАМ ДА ЗАЈЕДНО СА СТАМПКЕОМ ОДМАХ НАПУСТИТЕ ЗЕМЉУ!

ИЛИ МОЖДА ВИШЕ ВОЛИТЕ ДА О ТОМЕ ОБАВЕСТИМ ДВОР?!

НЕ... ОДЛАЗИМО!

ВЕРУЈЕМ ДА ЗА ВАМА НИКО НЕЋЕ ЗАЖАЛИТИ!

КЕЈТ, ДА НИСТЕ БИЛИ ТАКО ОДЛУЧНИ ВОРСТОВ БИ УПЕО У СВОЈИМ ИНТРИГАМА И ЈА БИХ СЕ МОЖДА И УДАЛА ЗА ЊЕГА!

ДРАГО МИ ЈЕ ШТО СЕ ТО НИЈЕ ДОГОДИЛО!

СУЊЕ ОБЕЊАВА ЛЕПО ВРЕМЕ! ЛЕД ЋЕ УСКОРО ПОЧЕТИ ДА СЕ ТОПИ...

... И "ПЕСМА ВЕТРА" ДИЖИ ЋЕ СВОЈА ЈЕДРА!

ЗА ТО ВРЕМЕ У КАРИПСКОМ МОРУ...

КРИЈУМАРЕЊЕ У ПО БЕЛА ДАНА! ТО ЋЕ МИ УНИШТИТИ НЕРВЕ!

САМО СЕ ТИ ОСЛОНИ НА БЕНА СТРАЖКЕРА, ДРУШКАНЕ! ОБАЛСКА ПАТРОЛА НЕ МОЖЕ СА МНОМ ДА ИЗИЂЕ НА КРАЈ!

SKELLY 12-17

© King Features Syndicate, Inc., 1967. World rights reserved.

842

РЕДАК ПРИЗОР

Једном фотографу из Сент Питерсбурга, у Флориди, указала се заиста ретка прилика да сними овај необичан и страшићави приказ: четири морске пивавице — или тромбе како их научници називају — које су се истовремено могле видети на пучини Мексичког залива. Морске пивавице настају на површини мора за време јаких торнада, могу да трају пола часа и више, а у основи имају и до две стотине метара.

ПРИРОДА

сти одраслог мужјака. Месо је, поред качамака, главна храна овдашњих људи, — прича Фред Лорд, ловац. Фарма на којој сам запослен налази се 25 миља далеко од градића Виндхука, високо у планинама. Зато је најбоље ићи у лов на коњу.

Коњ је оседлан. Поред мене скакуће мој пас, дресиран за лов. Он је у сваком погледу одличан. Фарма је велика преко 9.000 хектара и на њој, поред стоке, живи око 200 дивљих кудуа.

После једног часа јахања опазили смо прве кудуе. Догледом сам могао избројати око шеснаест комада, Али међу њима нема ниједног одраслог мужјака каквог тражим. Идем даље. Наши коњи се пењу као дивокозе. Мој пратилац, црнац из племена Хереро, који јаше поред мене, показује руком у даљину: „Куду!“ Дижем доглед, али ништа не могу да приметим. „Где су, Вили?“ „Тамо, код стена. Сасвим далеко.“ И стварно, преко два узвишења видим сад и сам повећа стада кудуа. Просто невероватно како ови људи имају оштар вид.

Сад треба брзо да се ради. Вили остаје с коњима позади, а ја са псом везаним на поводац крећем пешке подножјем брега према кудуима. Прву узвишицу сам обишао, сада сам стигао до друге. Свуда велики одломци стења који пружају добар заклон. Испитујем догледом право преда мном „баукну“ једна женка кудуа и цео чопор од двадесетак глава скочи и нагну у трк. Међу њима и два јака мужјака. Огромним скоковима удаљавају се ове

Сав задуван стигао сам на ново узвишење. И стварно, после отприлике 250 метара кудуи се зауставише. Подозриво гледају одрасле животиње према мени, док младунци безбрижно пасу. Ту нема много да се чека. Али циљ игра у догледу на карабину. Треба клекнути, лакат на колена, дубоко удахнути ваздух и — пуцањ. Погодак! Један капиталац подскочи погођен и паде. Престављено стадо распршило се на све стране. Међутим, погођени куду поново се усправи и потрча у оближње грмље. Сео сам на камен и запалио цигарету да бих се смирио. Сигуран сам да неће далеко. Али ипак нисам задовољан собом. Да ли сам уопште смео да пуцам онако задихан! Ето, још убрзано дишем. Али куду је оставио добар траг. Погодак кроз плућа. Поуздани куршум „бренеке“ није промашио циљ. Пас иде његовим трагом. Већ после неких 200 метара нашли смо рањеног кудуа. Својим моћним роговима навалио је на пса. Опрезно сам пришао ближе. Управо у тренутку кад сам хтео да му пошаљем последњи метак, велика животиња задрхта и паде мртва на земљу.

Убрзо је стигао и мој пратилац Хереро с коњем. За то време држао сам са псом почасну стражу обор-

КУДУ — НАЈВЕЋА АНТИЛОПА АФРИКЕ

Дуго већ влада суша у централној Африци. Степа лежи сасушена. У дунгли — мртвило. Све вапије за кишом. Али небо је ведро, а афричко сунце из дана у дан немилосрдно пржи. Не само људи и стока, него и дивљач страда. Свуда на жичаним оградама остаци скапалих кудуа—антилопа великих колико највећи бик. За разлику од степских јараца и оринкс-антилопа, кудуи не могу дуго да живе без воде. А пошто су појила на великим фармама ограђена жицом, ове велике антилопе морају неколико пута дневно да прескачу ограду. При том највише страдају стари мужјаци, који изнурени, скачући преко ограда загну за жицу и ту бедно скапају.

Најзад је стигао глас: на северу је пала киша. Да ли ће доћи и овомо? Први облаци се дижу на хоризонту. Људи гледају у небо: само да падне киша!

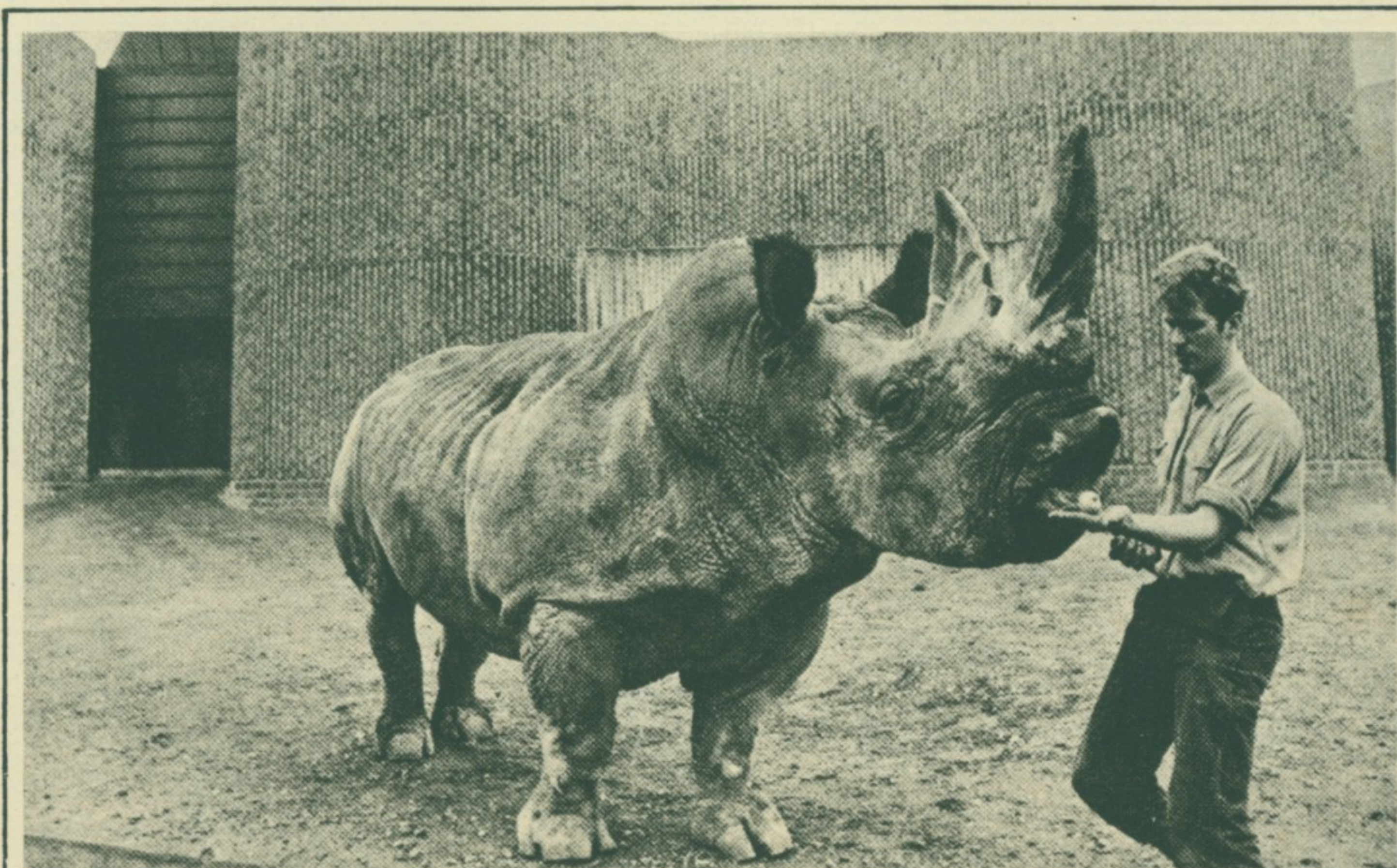
И наједном киша је пала. Прво оскудно и местимично, а онда свуда изобилно. Као да су се отвориле све небеске славине. Праве провале облака с поплавом. Насипи једва за државају воду. И људи и животиње су одахнули.

Сада је опет лепо време. Природа као да се препородила. Још до пре неколико дана цео крај је био сив и пуст, а сад је сав у сочном зеленилу. Све је процветало, све мирише. Свуда има воде. Одакле су се наједном створиле толике дивље гуске и патке, лиске и друга барска дивљач? Нико не зна где су се задржавали за време суше. Вивци креште и грде сваког ко им смета. Дивље свиње каљујају се с уживањем, а антилопе и кудуи опет мирно пасу.

За раднике на фарми потребно је месо и ја сам добио задатак да одстрелим једног кудуа, по могућно-

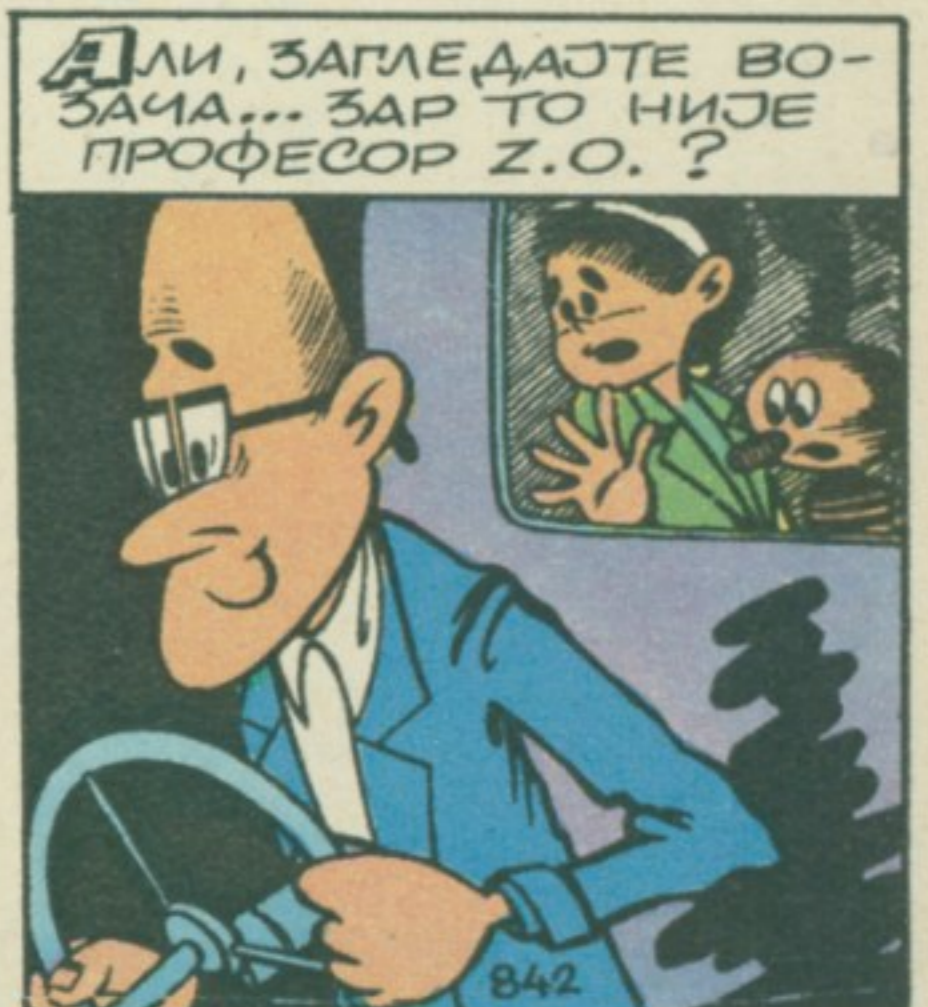
велике животиње, али знам из искуства да ће се после неколико стотина корака зауставити.

ној дивљачи. Мрачни облак доносио је нови налет кише. У галопу јуримо према фарми.

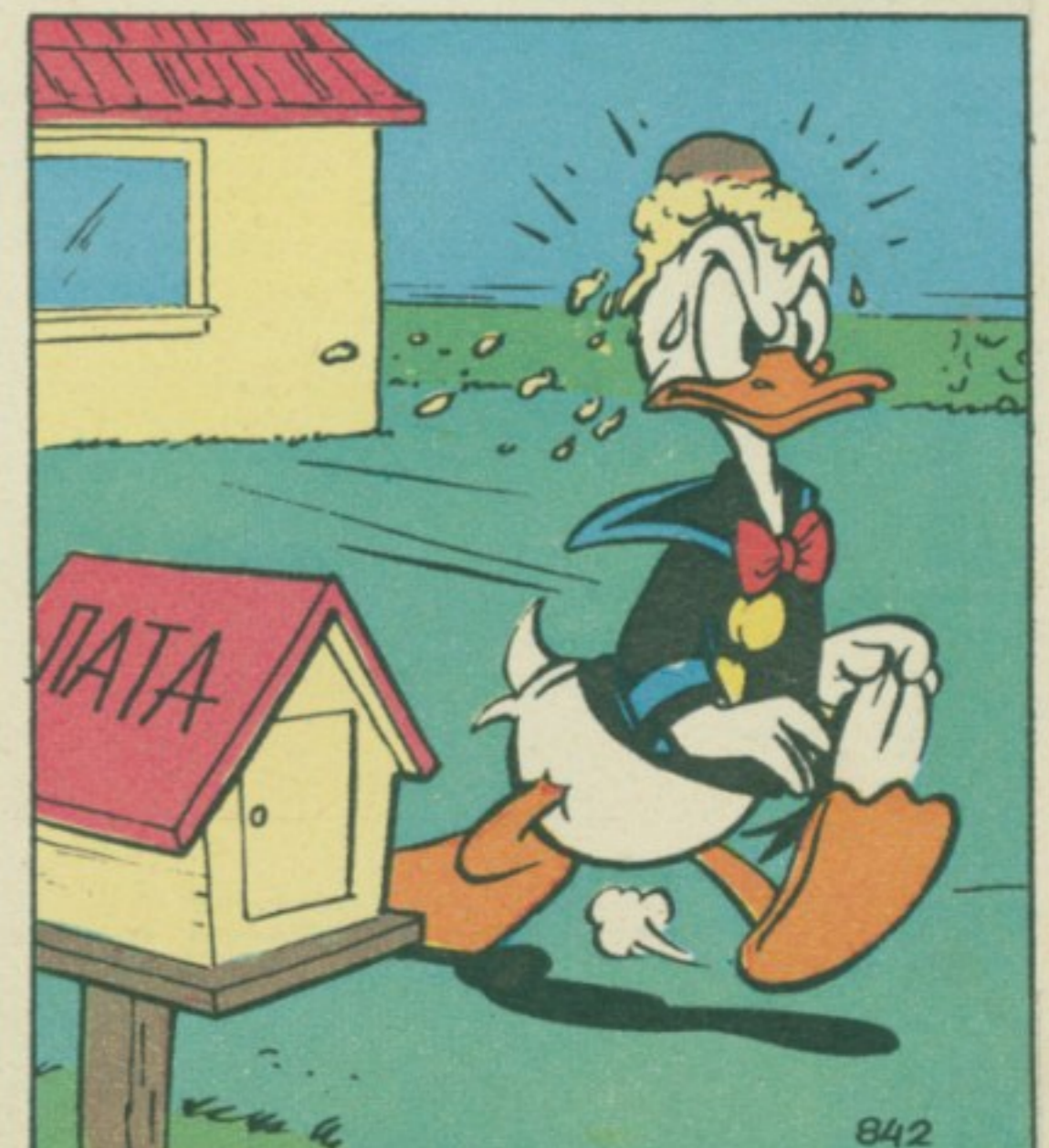
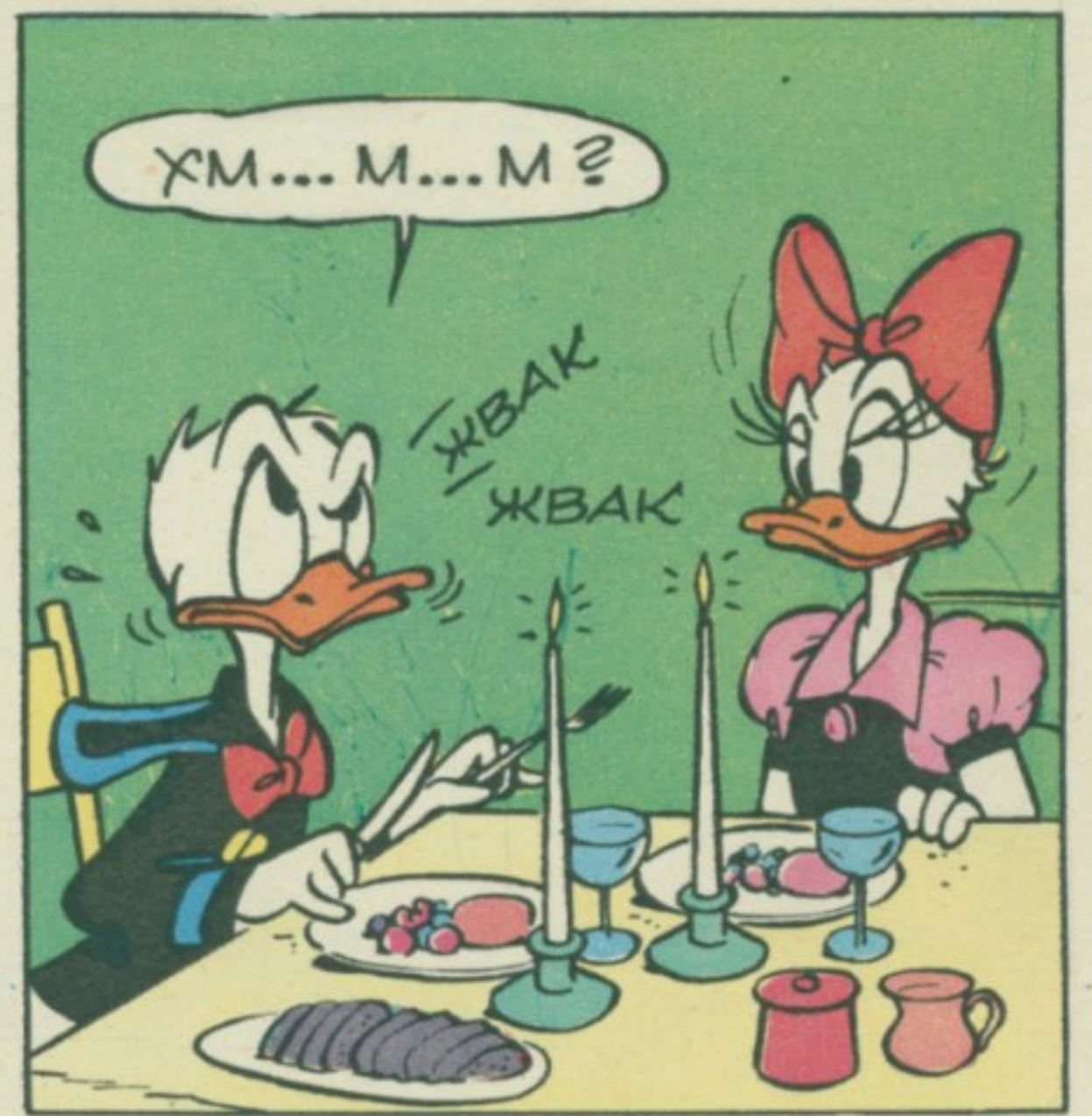
И ПОРЕД КОМФОРА БЕЗ ПОТОМАКА — Лепа кућа са централним грејањем, дивно уређена башта с базеном за купање — не, то није опис виле неког холивудског глумца, већ дома носорога у лондонском Зоолошком врту. Међутим, и поред живота у комфору — којим се ове животиње сигурно нису могле похвалити у дивљини — лондонској деци никако да се укаже прилика да виде и мале носороге. Наиме, Бен, бели носорог, кога на слици видимо са чуварем, и женка Машабени, већ две године станују у једном од најлепших домова у зоолошком врту, али немају потомака.

ГРУ-ГРУ, УАПА и ТАЈАНСТВЕНИ ПРОФЕСОР Z.O.

WALT
DISNEY

ПАЈА
ПАТАК

Њихове патње учиниле су од Пољака Кубјака — Вијетнамаца Хо Ши Туана (слика горе). Када је Кубјак прешао на страну вијетнамских партизана, ова два борца ослободилачког фронта, који су заробљени у борбама, тек су били рођени. (слика доле)

ПОЉАК ХО ШИ ТУАН

Пољски новинар Стефан Јакобс написао је овај чланак за московски часопис „Око света“ одакле га и ми преносимо.

Добио сам писмо од једног пријатеља који се управо вратио из Вијетнама. „Сећаш ли се Кубјака? — писао ми је. — Кубјак се више никад неће вратити у Пољску. Сахранили су га на обали Црвене реке...“

Вест ме је потресла. Пре неколико година путовао сам по Демократској Републици Вијетнаму. Мој водич, преводилац а после и пријатељ био је Стефан Кубјак који је имао још једно име: Хо Ши Туан. Пољак који је постао Вијетнамац не престајући да буде Пољак. Човек овенчан легендом.

Листам своје старе путне белешке тражећи редове о Кубјаку, посинку председника Северног Вијетнама Хо Ши Мина...

Кубјак је рођен у Лођу. Од детињства је маштао о далеким крајевима, о путовањима по непознатим земљама. Сваког дана, стежући у руци омиљену посластицу — лилихип на штапићу — одлазио је у суседну улицу и дуго посматрао

фабричке димњаке из којих се вио дим. Шта има занимљиво у фабричким димњацима? Читав један свет ако се пусти машти на вољу и замисли да то није фабрика већ брод који плови на мору док иза остаје траг дима полегао по путини...

Протицале су године. И Кубјак је кренуо на путовање али не на овакво о каквом је маштао. Други светски рат однео га је далеко од куће. Негде у близини Минхена, када је рат већ био завршен, полиција окупационих америчких снага ухапсила је Стефана. Неким чудом успео је да побегне из затвора и већ после седам дана нашао се у Паризу — без докумената, без новца, не знајући готово ниједну француску реч. Француска полиција такође га је упутила у принудни „санаторијум“ с најстрожом дијетом: ретком супом и комадом хлеба који је бојом и укусом подсећао на глину. Када су га пустили Кубјак је, у најцрњем очајању, ставио свој потпис на листу заврбованих за страначку легију. Дали су му униформу, војничку порцију, карабин и упутили га у Африку. Логици за обуку, Мароко, Алжир...

Пет месеци касније његов одред укрцао је на ратни брод који је узео курс према Индокини. У Вијетнаму је Кубјак одлучио да првом приликом пређе на страну партизана. Једног дана послали су га у извиђање и он се вратио, али не тако брзо и не онако како су очекивали његови претпостављени, француски официри. Ступио је у редове Народне армије и после неколико дана, под заштитом ноћи, вратио се у свој стари одред да би по логору растурио стотине летакана.

Није прошло ни неколико месеци а Кубјак је у борби на реци Бијенхај оборио пет непријатељских авиона. За тај подвиг добио је чин официра.

У борбама код Дијен-Бијен-Фуа Кубјак је стекао највише ратно одликовање. Тада су вијетнамски партизани запленили много оружја али нису могли да искористе ту ратну технику јер је у то време мало ко од њих умео да њоме рукује. Знање које је Кубјак стекао на афричком полигону било је добродошло. За свега неколико дана, он је обучио артиљерце и ускоро су код Дијен-Бијен-Фуа загрмели вијетнамски топови. Највећем топу војници су дали име „Балан“ — „Пољак“.

Указ о додељивању мајорског чина Кубјаку је лично уручио Хо Ши Мин. Тог истог дана Хо Ши Мин га је и усвојио. Тада је Кубјак и добио своје ново име: Хо Ши Туан.

... Прелиставам његова писма. Читам пожутеле листове: „За нас више нема покоја. Сада нас засипају америчке бомбе, сваког дана слушамо њихове експлозије. Чим чује сирене, моја жена одмах узима децу за руке и бежи с њима у склониште. Ја остајем на свом месту јер ја сам војник. Кад посматрам звезде испред којих промичу непријатељски авиони, стежем песнице од беса, од бола...“

Стефана Кубјака нема више међу живима. Није погинуо на бојном пољу. Умро је од болести. Ипак су га сахранили на гробљу народних хероја крај Ханоја. Била је то необична сахрана. Када је почасна чета вијетнамске војске испаливала плотун као последњи поздрав, зачуо се хук америчких бомбардера који је постојао све ближи. Прве бомбе су експлодирале када су пионири полагали цвеће на гроб Пољака Хо Ши Туана.

Авантуре ГОРДОНА ПИМА

ПО РОМАНУ
Е.А.ПОА

ИЗМУЧЕНИ И ОБЕСХРАБРЕНИ ОДУСТАЛИ СУ ОД ДАЉИХ ПОКУШАЈА ДА ИЗ УТРОБЕ БРОДА ИЗВУКУ ОСТАТКЕ НАМИРНИЦА. ВРЕМЕ СЕ ПРОЛЕПШАЛО И ОНИ СУ ПОГЛЕДОМ ПРЕТРАЖИВАЛИ ХОРИЗОНТ... АЛИ УЗАЛУД, ШЕСТ ДАНА НИСУ НИШТА НИ ЈЕЛИ НИ ПИЛИ... СЕМ ОНОГ ВИНА.

ПОСТАЛИ СУ РАЗДРАЖЉИВИ И СВАЂА БИ ИЗБИЛА ЗБОГ НАЈМАЊЕ СИТНИЦЕ. УРЛАЛИ СУ ОД ОЧАЈАЊА И ГЛАДИ. А ОНДА, ЈЕДНОГ ЈУТРА...

ЗАПЛАКАЛИ СУ ОД РАДОСТИ И ПОТРИАЛИ ДА МАШУКИ ПОКРИВАЧИМА ПРИВУКУ НА СЕБЕ ПАКЊУ...

АЛИ, КАД ЈЕ СТИГАО НА ПОЛА МИЛЕ ОД ЊИХ, ЈЕДРЕЊАК ЈЕ НАГЛО ПРОМЕНИО КУРС.

СПРЕЧИМО ТОГ ЛУДАКА ДА СЕ НЕ БАЦИ У ВОДУ!

ПОЛУДЕО ЈЕ ОД ОЧАЈАЊА!

ТРЕБА ГА СПРЕЧИТИ... ЧАК И СИЛОМ!

СМРЗНУТИ ПРОВАЛНИК

У једну велику московску продавницу животних намирница увукао се ноћу провалник. Стражар га је приметио и позвао милицију. Кад су чувари реда дошли, у радњи су затекли робу разбацану по тезгама а касу — празну. Али провалника нигде није било.

Састављајући записник о догађају, који мора да обухвати и опис места, један од милиционара завирио је и у велики хладњак. Ту је мирно, између кобасица и шунки, спавао човек. Када су га извукли из тог необичног склоништа, био је потпуно плав од хладноће и једва је мо-

гао да миче уснама. У истрази је утврђено да је провалник, који је пре свог подухвата испио неку чашицу више, по завршеној операцији прилегао у фрижидер да „одахне“.

Да је милиција закаснила само један час, провалник се никад више не би пробудио.

БЕРАН ГОСТ

Један ресторан у француском граду Руану може се похвалити да има највернијег госта на свету. То је неки генерал у пензији. Сваке вечери за њега је у ресторану постављен увек исти сто на који му, по његовој жељи, износе увек исту вечеру: чорбу од лука, бифтек с кромпиром, комад торте, воће и чашицу коњака. Генерал сад има 95 година

а у свој омиљени локал редовно долази још од 1889. године. Онда је имао само једну, и то петогодишњу паузу. То је било за време првог светског рата.

УРАГАН-ПРОБИРАЧ

Страховит ураган потпуно је опустошио кућу неког Вендела Мејера у Мичигену, у Сједињеним Америчким Државама. Поред осталог уништио му је и драгоцену збирку плоча. Међу рушевинама нашли су само једну неопштећену плочу: музику из филма „У урагану“.

ТЕЛЕВИЗИЈА У ПРИРОДНОЈ ВЕЛИЧИНИ

Већ за десет година екрани телевизора биће толико велики да ћемо на њима моћи да гледамо људе у природној величини. На тро-

димензионалну слику на екранима мораћемо да чекамо најмање до 1990. године. Тако бар тврде стручњаци.

НОВ РЕКОРД У РОЊЕЊУ

Четрдесет једногодишњи Француз Жак Мајол поставио је средином јануара нов светски рекорд у слободном роњењу, тј. у роњењу без апарата за дисање. Мајол је успео да зарони до дубине од 70,4 метара. Досадашњи светски рекорд, који је износио 66,2 метара, држао је Американац Роберт Кроф. Мајол који је под водом остао 2 минута и 21 секунду, имао је на себи само гумено одело, пераја за пливање и маску за нос. Да би изронио морао је да као помоћ употреби противтег од 27,2 килограма.

Пословност

Поморски капетан Хјуберт Кембл појавио се недавно у радњи једног часовничара у Сан Педру и затражио свој часовник који је дао на оправку. Пошто часовничарев помоћник није могао одмах да га нађе, запитан је старог морског вука када је часовник донет на оправку. Капетан је преко своје луле, од које се никад не растаје, процедио да је то било 1927. године. Показао је и потврду коју му је часовничар тада издао. После неколико минута помоћник је из касе донео капетанову оправљени сат који је и после толико година радио — као сат.

Пут је слободан! — викнуо је судија на старту. — Знак италијанског судије био је пука формалност: секунд раније блеснула је црвена светлост — пут је слободан!

Пре но што се упалио стартни сигнал брзо сам проверио да ли ми је ремен на заштитном шлему затегнут, ципеле добро ушнране, цепови осигурани. Јер, довољно је да за време трке испадне из цепа само марамица па да судија забележи казни поен. А од те трке зависило је много: олимпијски финале бобова-четвороседа.

Чланови наше четворке ускакали су један за другим у боб који је већ клизио повећавајући брзину. И већ летимо по жљебу према циљу удаљеном 1670 метара.

Ја сам кочничар и седим у задњем делу санки. Опирући се о њихов рам, рукама стежем ручице кочнице осетљиве и на најмање поскокавање боба.

Од самог почетка стаза се спушта стрмо. Почетна брзина од 30—40 километара расте са сваким секундом. Нагињемо се напред што више можемо трудећи се да до минимума смањимо отпор ваздуха. Четири главе — једна мисао: „Брже! Брже!“

Улазимо у лупинг. Овај део стазе одликује се благим окукама које постепено прелазе једна у другу. Узбуђења настају у лавиринту где на заокретима висина ледених зидова достиже 4 метра. Али највећа искушења — и узбуђења — очекују нас на доњем делу стазе, која, посматрана из птичје перспективе, подсећа на извијену змију.

Брзина расте. Санке муњевито улазе у окуку. Доживљавам познато осећање: срце као да се пење према грлу. Ево, већ је нарасло до огромних размера. Пукло је... и постепено се „враћа“ на своје место... излазимо из окуке.

Две последње савладали смо прилепљени готово под правим углом за ледену стену. Челични салинци с муклим крчкањем ситне лед. Ја то ипак не чујем: шлем гуши све звуке. Тихо је као у гробу. И та тишина помаже да се усредсредим.

Улећемо у прву оштру окуку лавиринта, другу, трећу... Брзина је већ 80 километара на час. Научио сам да је одређујем према „укусу“ ваздуха. При мањој брзини осећам као да ми у уста гурају још не сасвим охлађене пихтије а при већој изгледа ми као да удишем вату која застаје у грлу, гуши.

Четврта окука износи нас на зид висок шест метара. Тело се само повинује кретању боба.

СЛОМЉЕНЕ РУКЕ НА ОЛИМПИЈАДИ

Брзински спуст боб-санкама увршћен је у зимске олимпијске игре. Шта све може да се догоди на стази за боб прича нам Зигмунд Конечни, вишеструки шампион Пољске.

Најмања грешка може да донесе прелетање стазе. Боб је осетљива „машина“: понекад и покрет главом може да наруши његов лет.

Већ смо почели да излазимо из претпоследње окуке лавиринта када сам изненада осетно снажан потрес. Ударио сам лицем у леђа друга испред себе — новинара Жрубика — толико јако да сам осетио како ми је нешто крцнуло у врату. Пукотина! Мој брат Алексис, који је управљао бобом, морао је да нарочито јако осети ударац на управљачу. Он је, ипак, присебно исправио боб који је почео да клизи.

У тренутку кад је боб упао у пукотину осетио сам јак ударац по руци. Покретни салинац одбацио је ручицу кочнице и она ме је погодила. Осетио сам оштар бол у лакту. По целој десној руци разлила се врелина која је пекла. Крикнвши, инстинктивно сам придржао кочницу да бих изравнао бочно клизање. Још страшнији бол ожегао ми је руку. Помислио сам: само да не затреба да јаче кочим! Не бих успео. Кочење се састоји од подизања ручице за кочење а тиме се подиже читав задњи део боба. На сваку руку дође тада по 70 килограма терега.

Изишли смо из лавиринта и за тренутак сам ослободио десну руку. Могу ли да мичем прсти ма? Само уз велики напор. Значи, с руком је нешто озбиљно а до циља је још 700—800 метара и један вираж од 12 метара.

У мозгу само једна мисао: издржати до циља! Не изгубити свест! Јер онда је — крај. А наш темпо је 120 километара на час — брзина експресног воза. Пасти у таквој брзини с боба — не би имали од мене шта да покупе. А нагло олакшани боб прелетео би преко зида заједно с посадом. Издржати!

Улећемо на 12 метара високу стену. Боб је у идеално вертикалном положају, као мува кад хода по окну. На левој страни — ледени амбис.

Боб постаје неиздржљив: паралише лево раме, закива главу и врат. А не можеш ни да јекнеш. Уста пуни ваздушна струја. Савијам се напред што више могу притискујући главом Жрубикова леђа. Он осећа да се са мном нешто збива.

Изазећи из последње окуке на праву стазу летимо брзином од готово 130 километара на час. Дугоочекивана црвена црта — крај патњама — расте.

Зној ми је облио чело. Иза црте — посматрачи. Улетећемо у гомилу! Немам снаге да кочим. Проклета рука. Због страха од бола одлажем нужан покрет до последњег тренутка. Прибери се, момче! Кочи! У очајању сам дограбио ручице. Гомила света игра ми пред очима. Видим је као кроз маглу, сасвим близу, руком да је дохватим... Сећам се још како се боб наједном искренуо и зауставио.

Минут касније кола за хитну помоћ возила су ме према болници. Кад су скинули са мене кожни капут, рукав од кошуље био је натопљен крвљу. Сломљена кост подлактице пукла је толиком снагом да је пробила и кожу и кошуљу...

ДОГОДИЛО СЕ...

И СМЕШНИ И ТУЖНИ И НЕОБИЧНИ ДОГАЂАЈИ СА СВИХ КОНТИНЕНАТА

У Калифорнији

Да би се деца научила да правилно употребљавају четкицу за зубе пронађена је таква четкица која свира ако се њоме превлачи преко зуба одозго надоле и одоздо нагоре. Музика престаје ако се деца забораве и почну да перу зубе на најлакши начин: повлачећи четкицу слева надесно.

У Чикагу

У једној чикашкој трговини појавила се досад најскупља перика на свету: израђена је од фино предених златних ните и стаје око осам хиљада нових динара. Жена која се буде одлучила да је купи и усуди се да је носи мораће да рачуна и са додатним издацима за негу и чување златне косе.

У Торонту

Под оптужбом да су у припитом стању покушали да преко улице прегурају један аутомобил ухапшена су два човека. Пред истражним судијом показало се да су они у ствари гурали од једног плочника до другог дечји аутомобил, и то га гурали носевима. Пријавно их је дечак, сопственик аутомобила.

У Њукаслу

Четворогодишњи Хари Мак Клери користио је често жичани мадрац свог дечјег креветића као трамбулину. Недавно се, скачући по постељи, толико одбацио да је излетео из собе кроз затворен прозор. Срећом, стан је у приземљу тако да је прошао само с неколико посекотина по челу, рукама и ногама.

ПОСЛЕДЊИ ИЗ СВЕТА ПАТУЉАКА

Било је тешко одвојити поглед од тог моста. Заиста, чудо технике. Његово 135 метара дуго тело као да се зауставило у грациозном скоку преко реке Скаве. Леп мост, нема шта. Стајао би и стајао ту вековима. А ми смо имали задатак да га разрушимо по сваку цену да бисмо паралисали једину железничку магистралу на југу Пољске и тако помогли нашој војсци да брже разбије немачке трупе.

Фашисти су знали у каквом ће се положају наћи ако мост на реци Скави одлети у ваздух. На обе обале ограђене бодљикавом жицом, подигли су бункере, минирали прилазе, поставили противавионске топове. Мост се налазио на свега двеста метара од станице Скавце, железничког чвора.

Још у септембру 1944. ми смо планирали да разрушимо мост, али обавештајци су нам поручили да акција може успети само кад дође зима. Најзад, 25. октобра лед је окувао Скаву. Пољак Телемена је још раније снимио мост и на заједничком совјетско-пољском савету командир нашег одреда Казин утврдио је план операције. У њој је требало да учествују: поручник Струдзински с осморицом партизана и совјетски падобранци Бајков, Лојко и ја. Дали су нам 160 килограма експлозива, али се у одреду нашло свега 30 см фитиља, 6 метара детонаторске жице и 2 детонатора.

У ноћи 30. децембра наша група кренула је на пут. Падао је крупан, мокар снег. За ноћ је требало превалити четрдесет километара до села Марцевке — четири километра од моста. То је била наша полазна тачка. Пред зору стигли смо до села. Експлозив смо сакрили у шуми, а ми се завукли у сламу. Преморени момци заспали су истог часа, а Тадеуш Струдзински и ја остали смо да чекамо везу с локалним одредом, „Хелм“.

Обавештајци су се појавили у сумрак. Станица је, испричали су они, закрчена војницима. За двадесет и четири часа прође више од осамдесет јединица. Лед ће издржати. Ноћу на северној страни појачавају стражу. На супротној страни на мост непрекидно мотри кроз прозор стражаре немачки железничар.

Нови подаци мењали су план. Да чекамо још један дан нисмо могли. Одлучили смо да дигнемо мост у ваздух дан раније, ноћу 31. децембра. Мамила нас је помисао да минирамо кесоне. Ако разрушимо стубове моста у основи, Немци неће моћи да поправе мост већ ће бити принуђени да граде нов.

Али, хоће ли бити довољно фитиља? Висина потпорника изнад воде је већа од три метра. А дубина кесона? И као за инат само два детонатора. И што ми пада најтеже: никад до сада нисмо оскудевали у таквом материјалу. По следњи пут кад смо примали муницију изгубио се падобран и то баш онај с помоћним материјалом.

Око седам увече припреме су биле завршене. Кад се експлозив преноси пузећи, онда се сваки пакетик веже узицом дугачком око два метра. После једног часа стигли су обавештајци и група је кренула према мосту.

Време је почело да се мења, облаци су све чешће сакривали месечев круг. Опрезно смо прилазили реци корачајући по дну дубоке јаруге. Иако смо из предострожности обућу обмотали крпама, ипак се чуо пригушен шум. И,

»Тај неће дуго живети... У Пољској су га запамтили по добру« — написао је о Константину Петровичу Жуку пољски писац Тадеуш Струдзински у својој књизи успомена »Пет мостова«. Ипак, аутор је прерано сахранио хероја, истина не својом кривицом. Жук је жив, ради у селу Амбарном, има троје деце. Доносимо његова сећања на рушење »чипканог моста« на реци Скави у близини совјетско-пољске границе крајем 1944. године.

ево, шума се завршава, стигли смо на почетну тачку. Пред очима нам се указао мост у свој својој лепоти. Негде на пола пута до њега црнела се мрља — честар. Како смо се обрадовали тој спасоносној тачки. Северна страна моста обавијена је тамом, а на јужној свет-

показао на лед. На нашој страни су по мосту ишла два Немца! На срећу, нису дошли до нас, зауставили су се. Значи мост је са севера стварно чуван. Вратили смо се назад.

Код јужног стуба већ је стајао Струдзински. Заједно с водичем

та под поклопац и трзајем га отворили. На пола метра изнад наших глава грмели су вагони па се шкрипа поклопаца уопште није чула. Бајков је такође искористио тренутак па је из честара довео групу у сенку стуба.

У тишини која је наступила ми смо колико је то било могуће пажљивије подизали пакете експлозива. Чуо сам откуцаје свог срца! Најзад, сав је експлозив подигнут са леда, Бајков и један од водича остали су доле, а други је повео људе назад према јаруги заштити ној шумом.

Покушали смо да спустимо први пакетик експлозива на дно кесона, али узица је била прекратка. Мисли да је кесон празан, испустили смо крај из руку, пакет је плуснуо — значи доле је вода. Шум се тако гласно чуо да нам се крв следила. Изгледало је да ће нас сваког часа открити. Није се могло више ни помишљати на наставак минирања. Почело је мучно ишчекивање следећег воза. Искористио сам то време да причврстим жицу за детонатор, у самом пакету експлозива, други крај сам пет пута обмотао око коцке пресованог експлозива и ставио у њу други детонатор с фитиљом. Одахнули смо с олакшањем: сада је мост сигурно наш! Чак и ако нас ономогуће да спустимо пакет у кесон, ту је експлозив, ако оману детонатори, посао ће обавити граната.

Најзад је са станице кренуо воз. Само што је локомотива ушла на мост, почели смо грозничаво да стављамо пакете с експлозивом. Ево и последњег с детонатором. Како да га спустимо? И најмања неопрезност — детонатор ће дићи мост у ваздух, а заједно с њиме и нас. Чинило нам се да никад у животу нисмо радили нешто тако опрезно. Док је један од нас полако спуштао пакет на узици, ја сам додавао уплетену жицу. Најзад је пакет легао на своје место. Пажљиво смо померили поклопац кесона и њиме лагано притиснули крај жице да се не би извукла. Други крај смо опрезно спустили поред ивице стуба.

Одахнувши с олакшањем обојица смо се спустили на лед. Водич се упутио да смени Лојка и Краковјака у заседи, под мостом смо остали Струдзински, Бајков и ја. Фитиљ није допирао до доле. Размишљали смо муњевитом брзином. Бајков је од нас двојице најлакши. Струдзински и ја смо га подигли на рамена и замрли у очекивању. Време је одмицало споро, а он је још нешто претурао. И одједном је нешто почело да нам пада на главу — Бајков је просуо шибице. Тадеуш их је у мраку скупно и додао Бајкову. У идућем тренутку сиву громаду гранитне стене обасјала је слаба светлост и ми смо зачули оно тако познато шиштање фитиља који гори. Бајков је скочио, потрчали смо колико нас ноге носе заборављајући на предострожност. За пола минута одјекнуће експлозија.

Одједном, заслепљујућа светлост расцветала се негде при самој основи стуба, обресе моста скрили су облаци дима, прашина, камење. Одјекнула је потмула грмљавина. Земља под нама је задрхтала.

Враћали смо се познатим партизанским стазама на југоисток и колико смо могли да чујемо иза нас није било ниједног пуцња. Ускоро су обавештајци донели вест: немачки инжењери су утврдили да је оправка моста немогућа.

ДИВЕРЗИЈА

ли прозор на стражари, а даље иза ње горело је мноштво станичних светиљки.

Још једном смо сви проверили је ли све у реду. Бајков је остао на челу одреда с експлозивом, а нас петорица (Струдзински, Краковјак, Лојко, водич и ја) изишли смо на лед. Био је довољно чврст, али јако клизав. Крећемо се полако, један за другим.

Неколико минута посматрамо мост, а онда поделивши се крећемо даље. Тадеуш је повео Краковјака и Гришу Лојка ка потопљеној дашчари где је требало да се склоне и у случају узбуне бране ватром нашу одступницу.

Ми смо с водичем наставили према северном крају моста. Кад смо пришли стубу, водич је одједном

он ме је подигао, ја сам дохватио гвоздену ограду потпорника, подигао се на мишиће и прешао преко ограде. На исти начин нашао се и други партизан поред мене. Водич се вратио до честара и цепном лампом дао сигнал. Бајков је са својом групом пузећи кренуо, вукући за собом експлозив. Ја и Струдзински смо се напрезали да подигнемо поклопац кесона. Округла гвоздена плоча пречника око метар замрзла се па ни мацац. Пришли смо другом кесону, поклопац је попустио уз јаку шкрипу. А са севера је већ наилазио воз. Локомотива је осветлила мост, али ми смо се већ приљубили уза стуб. Кад су точкови почели да ударају по шинама, подигли смо се, гурнули дршку аутома-

М ожда ћете се сетити групе која је била чувена још пре појаве Битлса: Брајен Пул и Тремолоес са песмама „Шећерко“ и „Твистирај и вичи“. Пошто их је напустио њихов вођа Брајен Пул, Тремолоес се читаве три године нису појављивали. Најзад, три члана, бубњар и певач Дејв Мунден (25 г), солиста и певач Дик Вест (23 г.) и Ален Блекли, пратња, решили да у своју групу приме новог члана, басисту и певача Чипа Хокса (19 г.) Променили

TREMOLES

су и дискографску кућу. Симпатични Чип убрзо је постао идол енглеских девојака. Мало помало ови Тремолоес су поново стекли популарност. У току прошле године њихов успех је непрестано растао, тако да сада представљају једно од најпознатијих енглеских група. Песме са њиховог репертоара као што су: „Ево моје мале“, „Ћутање је злато“, „Свако време је добро“ веома су познате не само у Енглеској већ и у читавом свету.

Та гола и увек жедна земља постаће једном Аризона. Пре више од 2.000 година у готово беживотној пустињи разлегало се само завијање којота. Само у једном њеном делу, где протиче река Гила доносећи воду с источних планина, створила се оаза где су живе сиве лисице, бизамски пацови и водене птице. И та оаза постала је позорница на којој се одвијао један значајан период историје предколумбовске Америке.

Негде почетком петог века наше ере у оазу је, долазећи с југа, продро народ земљорадника и ту остао око хиљаду година. У историји Америке данас је тај народ познат под именом Хохокам. То име добио је касније, када га више није било, тачније речено кад су испод пустињског песка откривени трагови његовог постојања. И оно значи: они који су ишчезли.

Одсуство ратничког оружја у ископинама сведочи да су „Они који су ишчезли“ били мирољубиви. Највеће насеље чије су остатке археолози откопали названо је Снежкити — град змија. Јер, на њиховој грнчарији и оруђу змија је симбол који се најчешће среће.

Своја станишта, колибе сличне публима, укопавали су тридесетак сантиметара у земљу

ПРВИ КОШАРКАШИ

ХОХОКАМ ОНИ КОЈИ СУ ИШЧЕЗЛИ

и када би се која од колиба срушила или изгорела на истим „темељима“ подизана је нова.

На местима где су била насеља народа Хохокам археолози су открили две занимљиве ствари. Припадници овог народа не само да су се бавили земљорадњом већ су за своја поља изградили читав систем за наводњавање, први на тлу америчког континента. Воду су доводили из реке Гиле, удаљене четири километра. Дотицање и количину воде у појединим каналима и њиховим огранцима регулисали су помоћу устава исплетених од биљних влакана (слика доле).

Хохоками су, кажу археолози, били и први спортисти у Америци. Они су чак имали права спортска игралишта, укопана у тле, за игру која би се могла сматрати прародитељском кошарке (слика горе). Лопту начињену од смоле дрвета гвајале покушавали су да пробаце кроз прстење уграђено у зидове игралишта. Лопта се није смела додирнути ни шаком ни стопалом: одбацивана је лактовима, коленима или боком. „Гол“ је било толико тешко постићи да се већ после првог поготка утакмица завршавала. Играч који би постигао погодак имао је право да од посматрача, као награду, тражи њихово одело и накит

КОСМИЧКИ ЛЕТОВИ ОЧИМА ФУТУРОЛОГА

Рекли смо футуролози. Ко су ти људи? То су стручњаци који се баве прогнозирањем будућности на основу достигнућа савремене науке и технике и темпа научно-техничког прогреса. Тако они предсказују успехе у низу разних научних грана за неколико десетина година унапред. Амерички футуролози поставили су себи задатак да предскажу најважније догађаје у истраживању космичког пространства у наредних седамдесет година.

Масовно коришћење вештачких Земљиних сателита за прогнозирање времена (1967—1970).

Лет у правцу Месеца совјетског космичког брода с људском посадом (1967—1970).

Стварање глобалног система везе уз помоћ вештачких сателита Земље (1967—1970).

Лет према Месецу америчких космонаута (1967—1970).

Слетање човека на Месец с повратком на Земљу (1970).

Израда средстава за спасавање космонаута, који претрпе хаварију у орбитама око Земље (1968—1975).

Стварање техничких средстава космичких веза помоћу ласера (1968—1975).

Лансирање научне орбиталне станице с екипом од десет људи (1970—1975).

Припрема повратног степена ракете-носача за виšekратну употребу (1970—1975).

Припрема нуклеарних реактора код космичких летелица (1970—1975).

Коришћење нуклеарног генератора као мотора (1972—1975).

Организација привремене базе на Месецу — 2 човека у времену од једног месеца (1975).

Израда орбиталне космичке станице за виšekратно коришћење (1972—1979).

Летови космичких бродова с људском посадом у правцу Марса и Венере (1975—1979).

Експерименти у далеким космичким пространствима, проверавање такозваног ефекта Мајкелсона, брзине светлости и друго (1973—1995).

Организовање сталне базе на Месецу за десет људи (1982).

Стварање на Месецу и планетама појединих региона, вештачке атмосфере погодне за живот људи са Земље (1980—1989).

Стварање лабораторија и опсерваторија у далеком космосу за истраживање дубоког вакуума, бестежинског стања и других појава (1975—1994).

Регулисање временских прилика на земљи (1978—2002).

Слетање човека на Марс с повратком на Земљу (1980—1990).

Производња енергије и добијање корисних ископина на Месецу (1980—2020).

Организовање сталних научноистраживачких станица на суседним планетама (1990—2013).

Организовање на Марсу сталне базе за десет људи (1990—2023).

Слетање људи на природне сателите Јупитера (1994—2023).

Лет човека према Плутону (2016—2024).

Организација везе међу галаскијама (2023).

Дуги летови човека у пространства ван Сунчевог система за које је потребно неколико људских векова (2023—2029).

Ванземаљска „пољопривреда“ (2016—2030).

Увођење редовног транспортног саобраћаја између Земље и насеља људи на Месецу (2023).

Развој неракетних антигравитационих летова у космос (2023).

Стварање импулсног нуклеарног мотора за космичке уређаје (2006).

Лет космичких апарата помоћу ласера (2026).

Производња медицинских средстава за стварање имунитета против радијације (2030).

ДОСТИГНУЋА МЕДИЦИНЕ

Овај „пацијент“ с киселим смешком на лицу не боји се студената медицине који се вежбају на њему

СТРПЉИВИ СИМ I

Позив анестетичара, без сумње, спада међу најделикатније у медицини. Он захтева велику стручност, прибраност и пажњу лекара који га обавља јер је он, после хирурга, најодговорнији за живот пацијента у току операције. Зависно од случаја, он мора пред операцију болеснику да да кисеоник, инјекције, понекад да му стави и цевчицу за дисање у уста а осим тога за све време операције да контролише његов пулс и ритам дисања. Затим, будући лекар док студира не ма могућности да вежба анестезију на пацијентима као што је то случај с осталим гранама медицине. Вероватно зато и код нас и у целом свету лекара-анестетичара има мање него осталих. Да би на неки начин помогли будућим анестетичарима да успешније савладају свој позив, професори медицинског факултета Јужнокалифорнијског универзитета уз помоћ стручњака једне фабрике за

израду пластичних маса, начинили су од специјалне материје лутку у величини одраслог човека на којој се од пре извесног времена студенти једне клинике у Лос Анђелосу вежбају под надзором професора.

Лутка, коју су њени творци назвали Сим први, налази се на „операционом“ столу испод којег је монтирана апаратура којом преко командних табли управља електронски мозак, односно професор.

На овај начин студенти могу без ризика по „пацијента“ и то више пута у току једне „операције“, да понове исту радњу која се иначе обавља пре, за време и непосредно по операцији.

За сада Сим обавља ове радње: дише, било му „пулсира“, кад му студенти ставе у уста цевчицу за дисање он покушава да је избаци и штуча исто онако како у таквом случају реагују људи. Затим, отвара и затвара очи (то није ни-

шта нарочито јер то раде и обичне лутке) шири и скупља зенице. Ово последње је за анестетичара веома важно јер ширење зеница је већ знак за узбуну, односно да с пацијентом нешто није у реду: или му недостаје кисеоник или му је дата већа доза анестетика.

Да би створио услове који владају за време праве операције, професор може и да компликује стање пацијента. Тада Сим почиње да кашље или, пак, добије грчеве. Могућно је и да му се у потребном тренутку за време операције „одузме живот“ и то понови више пута све док студентима случај не постане сасвим јасан.

Творци Сима I сматрају да је ова лутка прва из династије лутка-пацијената и надају се да ће ускоро моћи да направе Сима II, и III који ће знати не само да дишу и кашљу, луче пљувачку, покрећу очне јабучице кад им недостаје кисеоник, већ ће имати и друге рефлексне радње живог човека.

МУДРАЧЕВА ЗАБЛУДА

Човек је рођен да би живео на земљи — изрече мудрац. Човек се бадио у воду и научио да плива. Мудрац се почешао по затиљку и изменио своје мишљење.

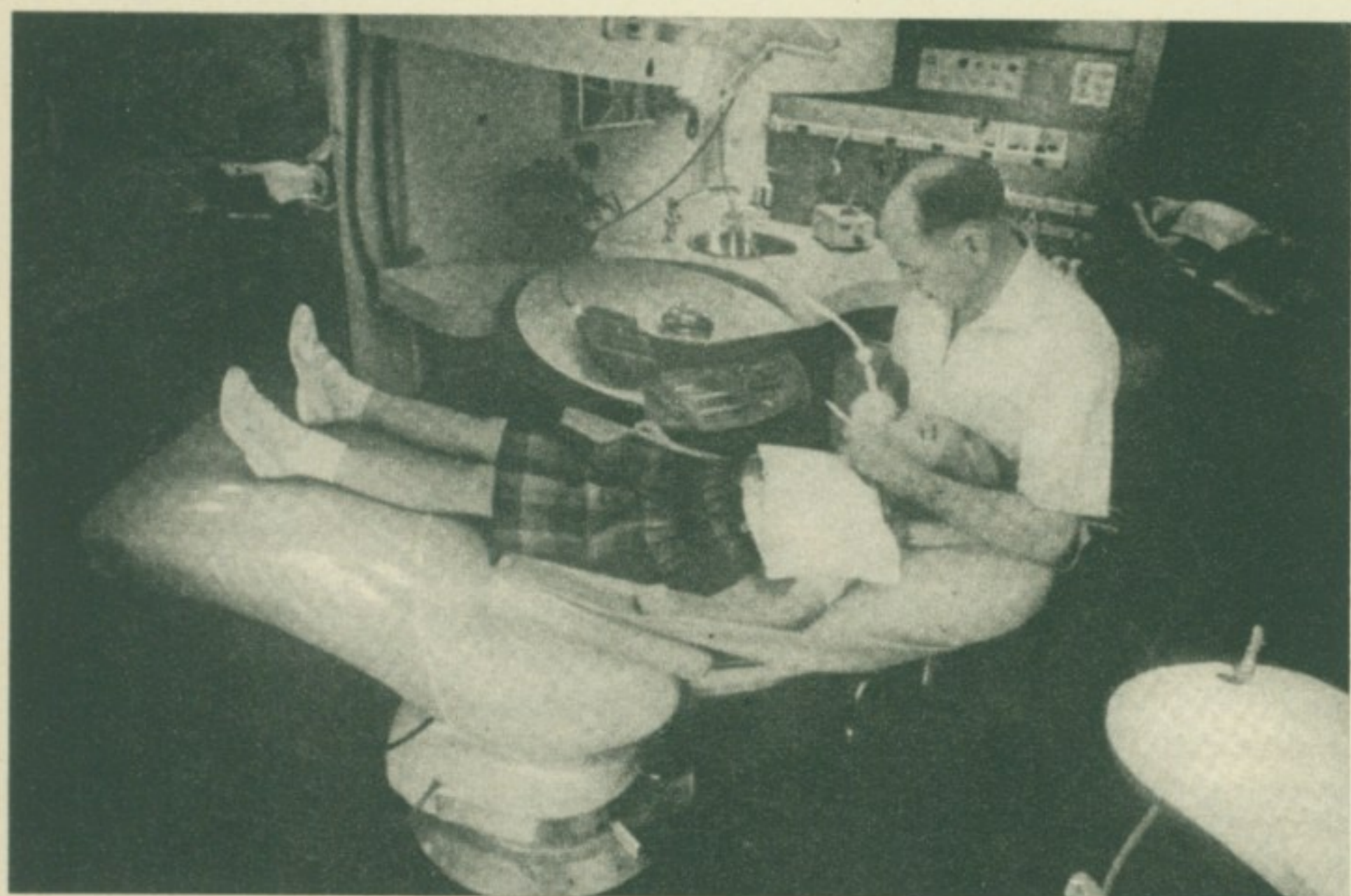
— Човек је рођен да би живео на земљи и у води.

Човек је изумео авион и научио да лети. Мудрац се поново почешао по затиљку и поново исправно своје мишљење.

— Човек је рођен да би живео на земљи, у води и у ваздуху.

Човек се виноу у космос где нема ни воде ни ваздуха и стао да крстари празним космичким простором...

Никад не треба ограничавати човекове могућности — даје наравоученије уз своју кратку причу италијански књижевник Ђани Родари.

КОД ЗУБНОГ ЛЕКАРА БЕЗ БОЛА

У потпуно аутоматизованој ординацији пацијент се на вртешки врти до бушилице.

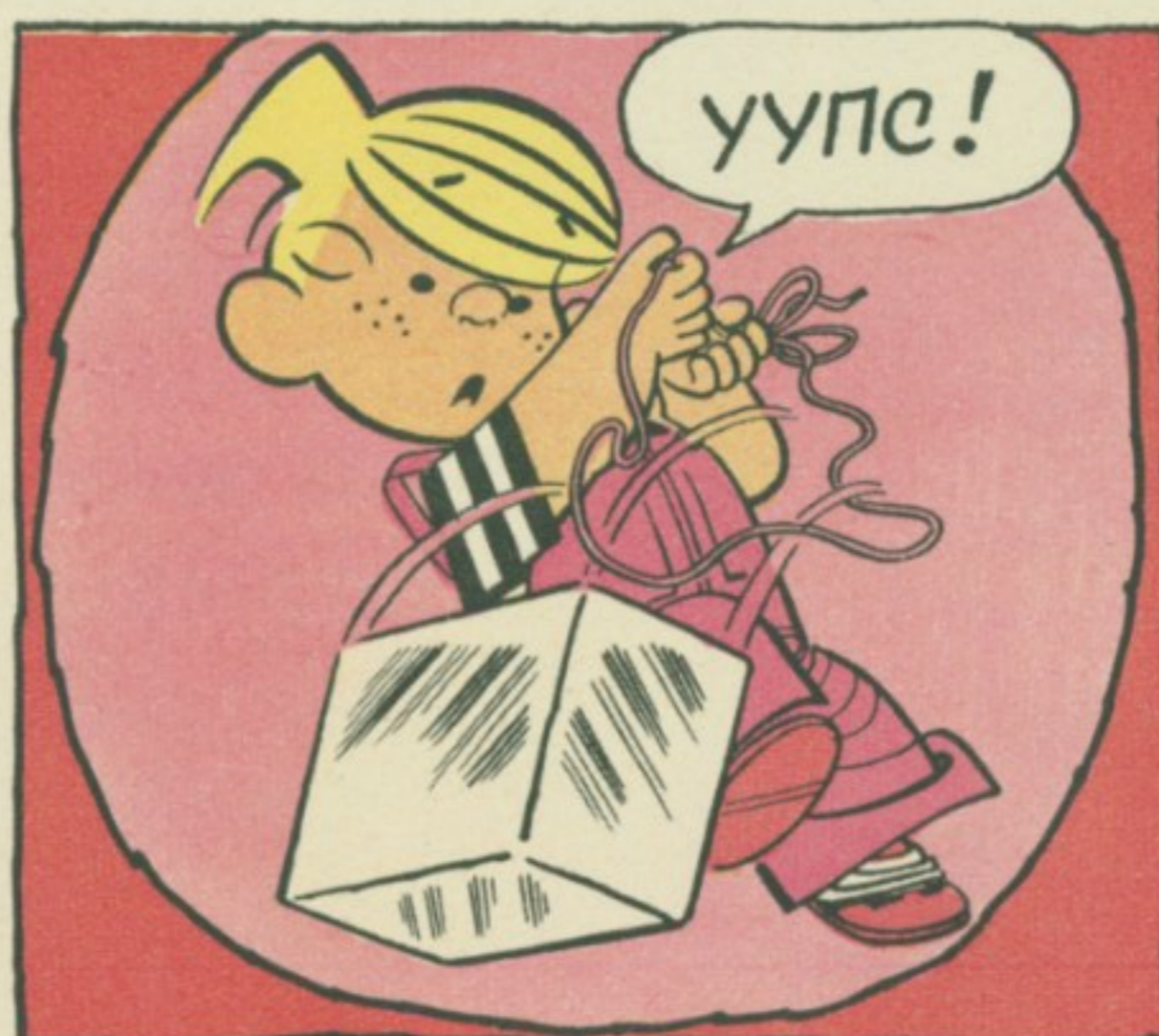
У ординацији доктора Перија Смита у Окснарду (Калифорнија) не окреће се само бушилица већ и пацијент. „Готово је исто тако лепо као на вртешки“ тврде многи који су је испробали — нарочито деца.

Ова вртешка за пацијенте је изум самог Смита. На покретној плочи пречника четири метра монтиране су зубарске столице. У средини седи лекар на сточици. Притиском на дугме он може да привуче сваку од столица. Кад, на пример, паци-

јент бр. 1 мора чекати десет минута на дејство инјекције, за пацијента бр. 2 може да се припрема пломба а пацијенту бр. 3 да се узима рендгенски снимак.

„Непокретни лекар“ штеди време и новац у својој потпуно аутоматизованој ординацији. Др Смит каже: „Када бих имао три ординације, морао бих стално да будем на ногама и да имам три пута више инструмената.“ Још једна предност: откако се вртешка окреће код др Смита готово се не чује јаук. Пацијенти обраћају много више пажње на вртешку него на бушилицу.

ЛЕДЕНА ИГРА

СВИТ

Опет су ме тукли... Опет су ме гађали камењем... Како су зли... Зли! Зли!"

Одупревши се на лакат Никола је принео лицу руке с дрхавим, дугачким прстима да би се закљонио од пожара који је захватио небо према Брежуљку паунова. Лице му се искривило и он је последњи пут исплазио језик Сунцу које је полако залазило за брежуљке.

— Одлази! Брзо! Брже!

И Никола му је запретио песницом. А Сунце је залазило полако, полако...

Небо изнад Брежуљка паунова постало је ружичасто а затим сасвим тамно. Никола се дигао из траве, забацио руке на потиљак и затворио очи. Како је волео тај тренутак!

„Да ли ће доћи ноћас? Да ли ће доћи?“

Тама је обавијала сивкастоплаву, тиху, ћутљиву шуму. Никола се осмехнуо помисливши колико сумрак личи на њега: тих, спокојан, миран. Зар сумрак није његов пријатељ и саучесник? Зар му није сваке вечери доносио ноћ коју је он чекао цео дан.

„Никола шашавко... Суманути Никола. И шта он то тражи ноћу по шумским путевцима?“

Никола се прунуо по трави. Како су сви они глупи! Зар заиста верују да ће им одговорити на њихова питања? Они су, зли, сви ти који га исмевају. Они који га гађају камењем. Такви и не треба да знају његову тајну. Његову тајну...

Никола се лагано дигао са земље. Ноздрве су му подрхтавале. Жедно је удахнуо бојећи се да не пропусти иједан предзнак вечери која се приближавала.

„Да ли ће доћи ноћас?“

Упућивао је питање звездама тражећи одговор у њиховом хладном блеску. Наједном је уздрхтао од радости.

„Можда ће доћи, али на онај други путевцак?“

Скочио је и потрчао кроза шуму...

„Шта тражиш ноћу на шумским путевцима? А, Никола? Да крадеш наше кокошке?“

Никола се насмејао. Називали су га лудаком. Само зато што нису знали његову тајну. Трчао је поред познатих лица: Дивала... Гранжеоа... старе Сиро... И председника општине који га је увек подсмешљиво тапшао по образу као какво дете... И стражара, тог ужасног стражара који се забављао тиме да

му изненада зазвони старом клеветушом крај самог уха и уплаши га...

Они не знају! И никад ништа неће дознати! Они не заслужују да им открије своју дивну тајну.

„Да ли ће доћи ноћас?“

Светлуцаве слике из њихових првих сусрета појављивале су се и гасиле у његовом сећању. Сећао се изречених речи: пријатељство... радост... љубав... срећа...

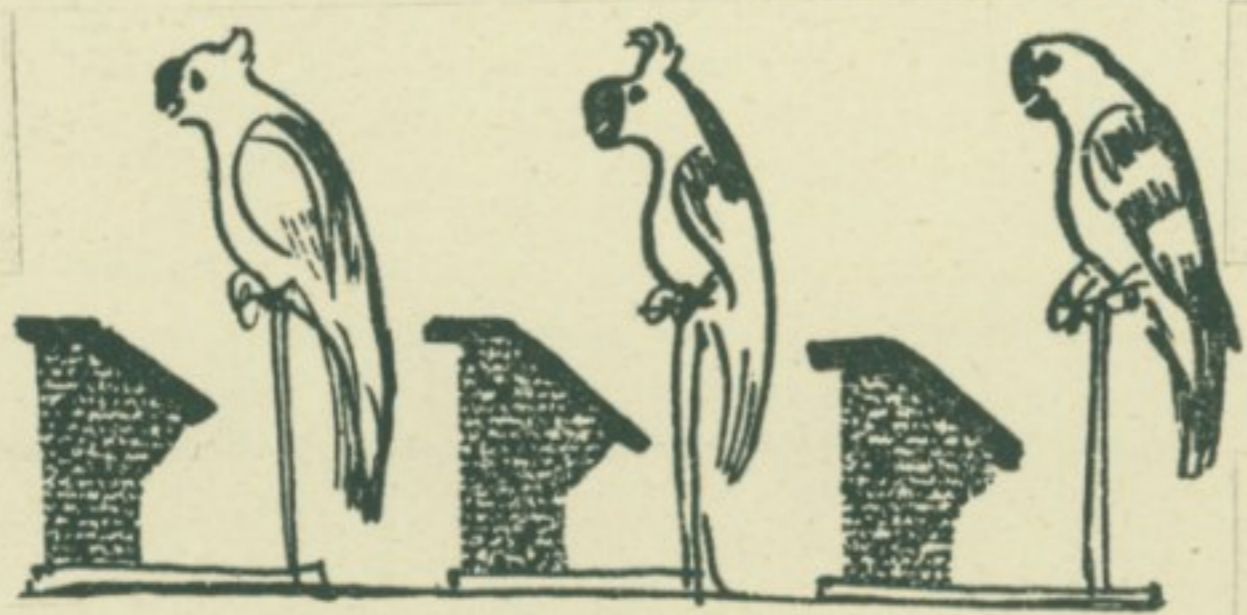
Шта?

ШКОЛА ЗА ПАПАГАЈЕ

У аустралијском граду Сиднеју отворена је школа за папагаје. У њој папагаје уче лепом и правилном изговору. „Домаћи зада-

ци“ диктирају се папагајима помоћу магнетофона.

У школи има више од 200 васпитаника.

ПРВИ ГЛОБУС

Први глобус на свету појавио се пре више од хиљаду година.

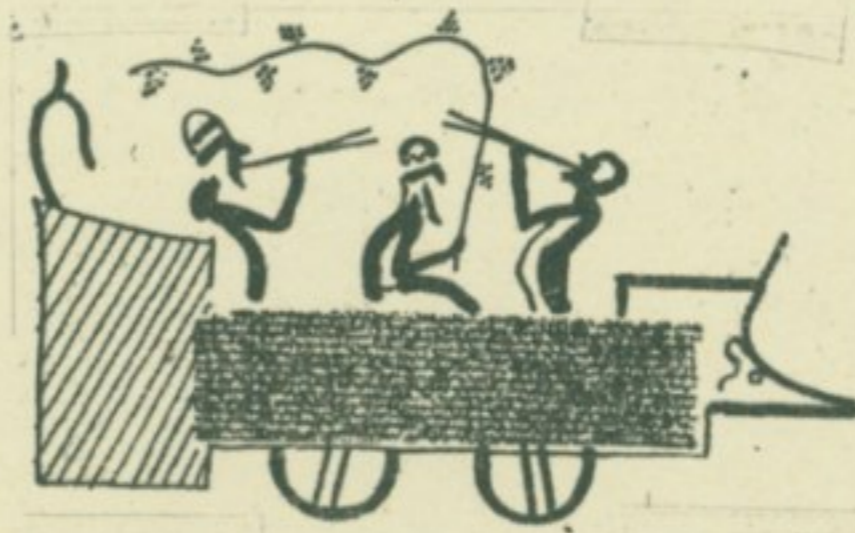

Како сматра ташкентски научник Бунгаков, творац првог глобуса био је велики Абу Рахан Бируни.

Пет метара у пречнику — импресивне размере за један глобус. На њему су насељени пунктови били означени таквом тачношћу да су се њихове географске координате могле без тешкоћа одредити.

Циновски глобус уништен је за време међусобних феудалних обрачуна а његов творац био је принуђен да бежи из своје домовине Хорезме, старе државе која је настала још у шестом веку пре наше ере, у истоименој оази у Средњој Азији.

Када?

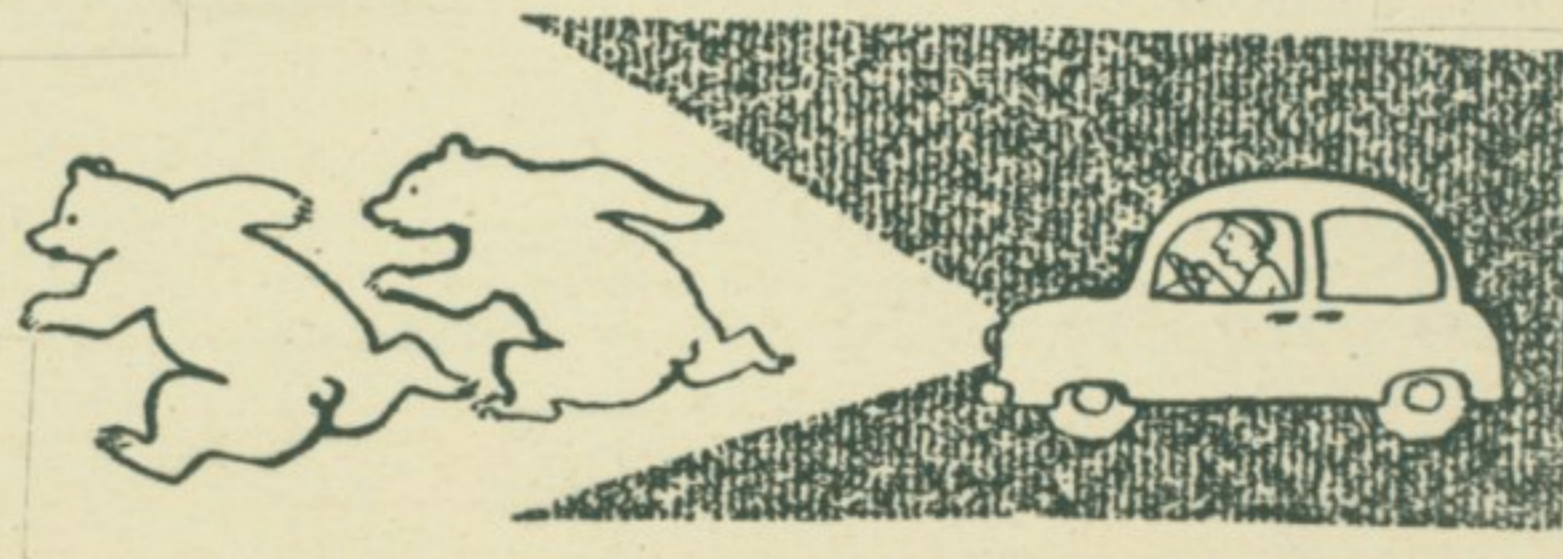

CARRUS NAVALIS — КАРНЕВАЛ

У преводу на наш језик, реч „карневал“ значи „бродска кола“.

Како је то могуће? Јер карневал је, то знамо, весели празник с балом под маскама, ватрометом, игранком по улицама.

Стари Грци су веровали да је моћни бог Дионис обишао многе земље учећи људе да гаје винову лозу... Због тога су почетком пролећа грађани Атине приређивали свечаност у част Дионисовог доласка. У празничкој поворци која је ишла улицама града налазио се један брод на точковима у којем је, на свечаном трону, седео глумац прерушен у бога. Од назива тог брода с точковима »carrus navalis« настала је реч карневал која се задржала све до данас.

МЕДВЕДИ СПРИНТЕРИ

Једне ноћи на планинском ауто-путу што води преко Пиринеја, Француз Жак Листо, седећи за воланом свог аутомобила, угледао је у светлости фарова две неспретне фигуре. Кад је боље

загледао, препознао је — медведе. Сустижући их аутомобилом, возач је утврдио да медведи могу да достигну брзину од 45 километара на час.

АЦ

„Зашто он не долази?“

Ево, већ двадесет, а можда и три десет ноћи тражи га по свим шумским путевима... Како је био леп. Изненада је у бледој светлости пролетео мали свитац. Никола је устао и лагано пружио руку у сусрет малој светлећој капљи која је за трен застала у лету.

— Дођи! Одмори се мало...

Али, свитац је нагло скренуо и као сићушна звезда узлетео према небу...

— Не! Врати се!

У Николином крику слило се све очајање света. Свитац се спустио на земљу и сео на травчицу.

Као очаран, Никола је чучнуо, сео на пете и пружио руке према њему.

— Јеси ли то ти? Молим те, кажи! Само ме ти разумеш... Само си ти пожелело да другујеш са мном.

Из траве је полетела искра.

— Не!

Свитац је још мало кружио око њега и нестао. Никола се није ни помакао, као да је скамењен. Ни очи чак није подигао.

— То ниси био ти! Ниси то ти! Када ћеш се вратити? Када? Сутра?

☆

Старог Дивала више нема, али сад његов син баца камење на Ни-

колу. Председник општине пљеска га по образу а сеоски стражар и даље га плаши великом клепетушом... Свим сељанима је јасно: Никола је потпуно луд. Они се чак мало и поносе тиме: зар нема свако село свог идиота? И диче се тиме што је њихов другачији од осталих. Јер, кажите, зар сте икад видели човека који у летњим ноћима блуди шумским путевима и разговара са сваницама?

Они не знају...

Не знају да се месец дана после своје посете Земљи Звимф вратио на своју родну планету Плутон.

— Задржао си се на Земљи, Звимфе.

— Задржао? Провео сам тамо само једну ноћ. Лепу ноћ. Нисам очекивао да ћу на Земљи наћи бића која толико много личе на нас. Нашег су раста, лете и светле као и ми...

— Земљани?

— Не! Земљани су динови али су веома мирољубиви. Живе лепим животом, само ноћу, шетају по шуми. Колико сам могао да закључим, воле кишу, ветар и цвеће. И свице, она бића на Земљи која личе на нас. Земљани воле своје ближње али не вређају ни становнике других планета. Доказ је то да сам се жив вратио.

— Племенити Земљани, срећни Земљани! — прошаптао је њихов вођ. — Кад би сви становници Плутона били такви! Желиш ли да још једном посетиш Земљу, Звимф?

— Ко зна? Можда, једног дана...

И то ће бити дан који чека Никола, лудак са шумских путева, лудак који разговара са сваницама.

Роже Лакире

Где?

КРАТКИ ТАЛАСИ И ШТАМПА

Брзо сушење штампарског новинског папира помоћу кратких таласа представља последњу новост у техници модерног штампања. На ову идеју дошао је пре извесног времена један штампар из енглеског града Ковентрија. Предност овог метода: може да се стави више штампарске боје, користи се јефтинеји новински папир а и ротациона машина се брже окреће. „Експериментална“ машина из Ковентрија штампа 300 метара хартије у минути, међутим, њен проналазач сматра да ће бити рентабилна кад буде постигла максимум брзине од 600 до 700 метара у минути.

У КОСМОСУ

У Совјетском Савезу лансирано је у орбиту око Земље и послато у правцу Месеца и других планета више од две стотине космичких апарата — аутоматских станица и бродова са пилотима.

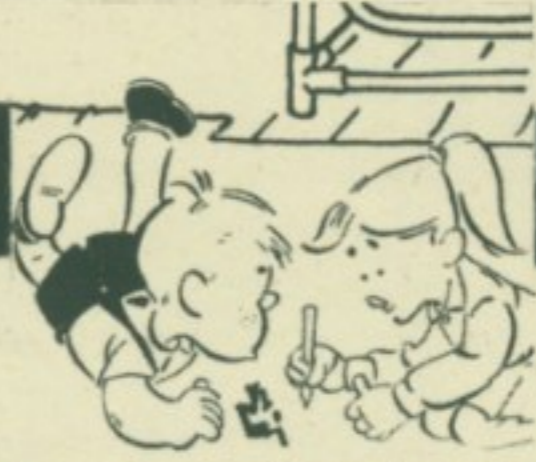
* * *

Астрономска лабораторија у Овдржедову, у Чехословачкој, добила је нов велики телескоп. Пречник главног огледала износи два метра. Помоћу овог телескопа запаљена свећа се може видети са даљине од 20.000 километара.

Зашто?

МАЛА

ЦРТАНКА

РАНКО НАОПАНКО

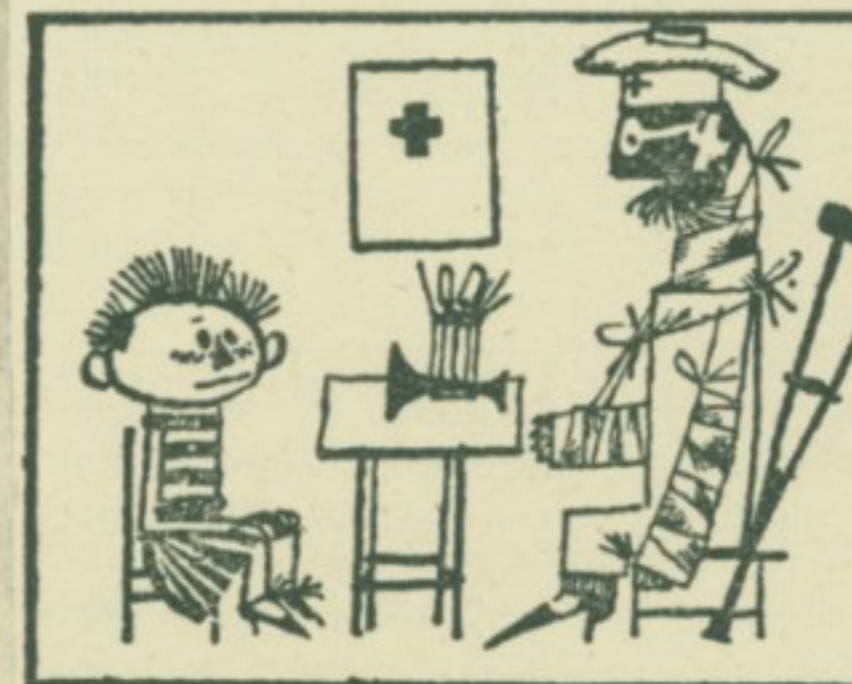
— Старо! То већ знамо! Дај нешто новије! — викали су моји ученици.

Толико сам се трудио да их надвичем да сам изгубио глас и пожурио да лечим грло сладоледом.

Сладолед је био право из шерпе, врео. Испекао сам се!

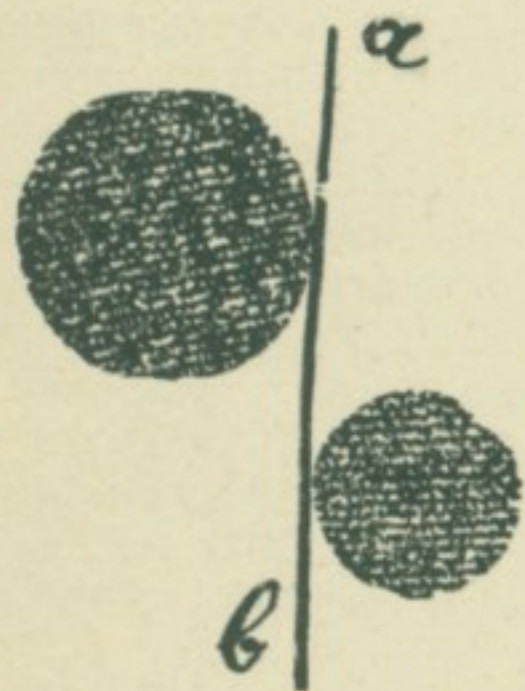

Лекар ми је дуго причао о својој болести а његова жена послужила ме је тортом од рена и сенфа.

„Сан је најкуснија храна“ — казали су ми у трпезарији и натерали ме да се добро храним.

НАСТАВИЋЕ СЕ

ЗАНИМЉИВ АУТОГРАМ

Једна ученица из Лос Анђелоса желела је да по сваку цену добије аутограм Алберта Ајнштајна. Девојчица је прибегла лукавству: написала је писмо великом научнику изневши му један тобожњи проблем: да она и њена другарица никако не могу да конструишу тангенту која би истовремено додиривала два круга...

Ајнштајн јој је одмах послао цртеж какав се, треба рећи, може наћи у свим уџбеницима геометрије за средње школе, проправивши га са неколико редака објашњења. Писмо је потписао са — А. Е.

ОСТРВО 6000 БУДИЛНИКА

Замислите мали плави будилник који још никога није будио. Једва је чекао да дође тај тренутак.

И сво, купио га је један грађанин и навио га да звони тачно у шест часова. Будилник — то можете и сами лако да замислите — не спава целу ноћ. Страховито је узбуђен, броји минуте и замишља како ће бити дивно кад, најзад, буде пустио свој глас.

Већ је пет часова. Већ је пет минута до шест: још мало, још малчице... Будилник броји: четири, три, искашљава се и — звони!

И шта ћете да кажете на ово: тада је будилник, ни крив ни дужан, изненада примио таква удараца да је све звезде видео.

Будилник је ван себе, од његове радости није остало ни трага. А како би другачије и било: ударац је ударац, кога би још он могао да усрећити? Цео дан је мали будилник размишљао, разбијао главу и најзад закључио: очигледно, нисам био довољно тачан а људи то не подносе. И заглао је себи реч да ће убудуће бити тачан.

Целе идуће ноћи будилник се нервирао, а пред зору, од страха зупчаници су му толико цвочкали тако да су једва један у други улазили, али ипак, он је човека пробудио тачно да тачније не може бити.

А шта да на то кажете? Опет је добио ударац. — Шта све то значи? — лупа будилник своју главу и тако му је тешко. Није ни чудо: он је спреман да буди човека са задовољством, спреман је да за то све на свету али не жели да добија батине. То је и разумљиво. И он, отприлике, овако закључује.

„Мора да сам претерао са својом тачношћу. Мој газда хтео би да још мало спава, у томе нема ничег лошег. Будићу га петнаест минута касније“. И буди га, заиста, у шест и четврт.

И шта на то кажете? Опет је добио по глави, и то два пута.

— Јасно — каже будилник сам себи — будим ли га на време, будим ли га касније, ударац ми не гине. Јасно, мој газда воли рано да устане: још ја, изгледа, не познајем људе! И буди га у четврт до шест.

И? И опет тресак по глави.

И тада је, разумљиво, његовом стрпљењу био крај. На прстима је напустио кућу. И стално се питао: има ли на свету још који толико несрећан будилник који са задовољством буди и чија се глава распада од удараца без обзира да ли звони или не.

И знате ли шта се догодило? Срео га је. Био је то исти такав будилник — са бројчаником и казалицама, само црвен.

— Па, како ти иде буђење? — пита наш плави будилник.

„А... ах — одмахну ручицом црвени — будио ја на време, будио касније или раније, све ми се исто хвата: ударац као гром ми не гине. А као уопште не пробудим... и не питај!“

— Ко би то рекао! — ускликну плави будилник. — Значи, свима нам је судбина иста.

И сви су се будилници испунили једне ноћи у парку.

„Будилници“, — казао је плави будилник — наша мисија је племенита и ко је само једном будио, схватио је за цео живот да на свету нема ничег лепшег. Али, не желимо да и даље добијамо батине. Предлажем да одемо тамо где удараца неће бити.

И сви су затиктакали, и сви кренули, и сви стигли до сињег мора, и сви сели у брод и пловили док нису допливали до острва које је било као створено за њих — за свих шест хиљада будилника.

— „Будилници — казао је плави будилник — ово је наша обећана земља, овде можемо да звонимо, од јутра до сутра па ипак никога нећемо пробудити.“

Сви су се будилници узбудили, сви су повикали „ура!“ и стали да звоне и звонили су на сав глас без престанка тако да се напред сињег мора створило мало сребрно распевано острво. А колико је то лепо, не треба ни објашњавати.

Мишош Мапоурек

Читајући приче Фенимора Купера или Карла Маја стиче се утисак да су Индијанци, бавећи се ловом, живели дивним животом. Заиста, има ли шта лепше него из дана у дан ловити у слободној, дивљој природи, без обзира на напоре, борбе и опасности. А да ли је стварно тако било? Шта о томе каже непристрасна наука?

Када су почетком XVII века европски насељеници почели да продиру дубље у унутрашњост новог континента, били су задивљени обиљем разноврсне дивљачи, поготово високе. На огромним просторима пасла су небројена стада бизона, којих је било на милионе. Ту су живела и многобројна индијанска племена, која су се готово искључиво бавила ловом. Меса је било у изобиљу, а и коже и крзна дивљачи. Богатство у дивљачи било је толико да се могло ловити без икаквих ограничења. Досељеницима из Европе, где је лов био привилегија малог броја великаша и племића, изгледало је да су стигли у прави ловачки рај.

Али да видимо како су ловили и од лова живели прастановници Америке — Индијанци. Дивљачи је заиста било много, али зато број индијанског становништва никада није био велик. Рачуна се да је на територији данашњих Сједињених Америчких Држава и Канаде (без Мексика — где су се Индијанци већ бавили земљорадњом) живело свега око милион Индијанаца разних племена. То, међутим, не износи више од једног становника на десет квадратних километара.

Индијанско ловачко племе није живело на једној ограниченој територији. Оно је било подељено у мање групе. И само је, додуше, имало своје ловиште, али без тачно одређених граница. Једна таква група бројала је око сто чланова. Већа група би на једном месту тешко могла да се исхрани, а мања група опет није могла да одбрани своје ловиште. Групу је сачињавало 20—25 жена разне старости, које су обављале све кућне послове, извршавале број старица и стараца и свега 8—12 правих ловаца, мушкараца дораслих за оружје. Све остало су била деца разног узраста. Тих 8—12 ратника—ловаца имали су једину дужност да снабдевају храном целу групу, бранећи је истовремено од непријатеља. Због несрећа у лову, ратовања и уопште тешког живота, број мушкараца у индијанским племенима био је увек знатно мањи од броја оних које су својим ловом морали да исхранују.

Рачуна се да је једном човеку потребно за живот око два килограма хране дневно. Део те хране прикупљале су индијанске жене и деца (плодови, биљке, гљиве) али главни део исхране било је ипак месо дивљачи. Код људи који живе у слободној природи и много се крећу повећана је потреба у беланчевинама и масноћама. Због тога је таквој групи, да би подмирала своје потребе, требало најмање 200 килограма меса. Другим речима, индијански ловци морали су за своју групу да набаве месечно око 6.000 килограма меса. Просечна тежина северноамеричке дивљачи износи: бизон — 500 килограма, лос — 400, вапити—јелен — 175, вирџинијански јелен — 50. Није тешко израчунати колико су индијански ловци морали дневно, месечно и годишње дивљачи да улове. Поред тога, тада још није било фрижидера. Индијанци нису имали чак ни праве оставе, једино су добро умели да суше и диме месо, па зато никада нису имали веће резерве, него су морали свакодневно да лове, подједнако и лети и зими. При томе треба имати на уму да они нису имали ни ватреног оружја (пушке су донели тек бели досељеници), него су ловили копљем, луком и стрелама или једноставно клопкама.

Као што се види, живот индијанског ловца ни најмање није био лак. Он је сваког трећег или четвртог дана морао да улови бар једног бизона, јелена или коју другу крупну дивљач. Поред тога, Индијанац је морао да буде и ратник, да брани своје племе, породицу и ловиште од непријатеља, да учествује у свечаним церемонијама, ратничким играма, да се бави васпитањем омладине и младих ратника итд. Зато није чудо што је сав терет кућних и домаћих послова пао на жену, док су Индијанци-ратници само ловили.

Индијанци су ретко кад приређивали велике скупне ловове, хајке и потере. Ловили су већи-

ном појединачно, трагајући за дивљачи, луком и стрелом или чекајући је у заседи. Огристи кожом јелена или бизона, они су се прикрадали стадима бизона и јелена која су пасла на неизмерним просторима и настојали којег да оборе. На њихову срећу, бизони у степском делу земље, а јелени карибуи на северу, појављивали су се у одређеним годишњим добима у огромним стадима која су бројала на милионе и тада би лов био обилат, тако да се могло сушењем спремити нешто меса и за зиму. Али кад би та сељења дивљачи изостала или када би је на једном месту нестало, требало је путовати стотине километара далеко за њом. Тада би Индијанци покупили оно мало своје покретне имовине укључујући лаке шаторе од коже дивљих звери — вигваме — и кренули за стадима бизона или јелена.

КАКО СУ ЛОВИЛИ ИНДИЈАНЦИ

Разуме се да су они, поред крупне дивљачи, ловили и ситнију: даброве, бизамске пацове, видре. Ловили су и рибу, нарочито у источном делу земље, где је било много лососа и пастрмки, али углавном ловили су високу дивљач. А када су бели досељеници почели ватреним оружјем да безобзирно уништавају огромна стада бизона и друге дивљачи, дошло је до праве катастрофе. Индијанци су изгубили основу свог постанка: од лова се више није могло живети. Почело је нагло изумирање Индијанаца. Данас једино још у Канади остаци индијанских племена живе искључиво од лова. Тај живот, нако веома динамичан, није ни најмање лак, као што није био лак ни у доба када је било много више дивљачи.

СВРАЧИЈИ ЈЕЗИК

Отекао Свраки језик од брбљања и то толико да није могла ни да једе ни да пије. Шта да ради?

Обратила се Сврака Ждралу.

— Ждралићу, излечи ми језик — једва је прошаптала. — Ти, кажу, лечиш травама. Помагај!

— Немам ја никаквих трава! — одговори јој Ждрал. — Не могу ти помоћи.

— Ах, тако! — разљуте се Сврака. — Изнећу те на глас по целој шуми. Видећеш ти коме си одбио да помогнеш! и одлете да се пожали старом Дивљем вепру.

Саслушао он Свраку па рече:

— Хоћеш да ти помогнем? Дај да ти ишчупам језик. Одмах ће бити лакше и теби и нама.

„Свраки отекао језик — рашчуло се по целој шуми. — „Јесте ли чули? Нашој сплеткашици отекао језик?“

До вечери Свракино се стање сасвим погоршало. Није више могла ни да шишти.

— Нико ти неће и не може помоћи! — казала јој је мудра Сова.

— Због чега? — прстења Сврака.

— Требало је раније да га сама скратиш!

ЗЕЧЈА ЖАЛОСТ

Живео међу зечевима један Зец. Многе Зечице погледале су гајно за њим: трчао је преко поља брже него нико! Рекло би се: живот му је пун радости. Али... Зец је тешко завидео Корњачи!

— Како она живи! Како живи! — мислио је Зец. — Сопствену јазбину на леђима носи! Увуче главу и ноге и — већ је код своје куће. И то каква кућа! Јака као кремен и ишарана. Ех, баш има среће та глупа Корњача!

И куда год је Зец ишао грдио је Корњачу, исмејавао је и причао о њој разне измишљотине. Од зависти се чак разболео!

— Шта је с тобом? — питала је зеца Веверица. — Од чега слабиш?

— Због проклете Корњаче — одговори Зец. — Просто не могу очима да је видим. Нервира ме. Какву кућу носи на леђима! Са шарама... Кад бих ја имао такву!

А недужна Корњача више него иком другом на свету завидила је Зецу који је умео тако брзо да трчи.

ОД ПАМТИВЕКА ИГРАЧКЕ

Да би опробали своје рефлексе и проверили јачину мишица, дечаци из праисторије позајмљивали су од својих пећинских очева копља, секире и лукове. Уједно су тако изражавали жељу да што пре крену у лов на бизоне. Пећинске девојчице су подражавале своје мајке играјући се стварчицама које подсећају на данашње лутке. О томе сведоче цртежи са зидова пећина у јужној Француској, Шпанији, централној Азији. У игри су деца одувек упознавала свет и његове тајне, вежбала спретност, проверавала снагу.

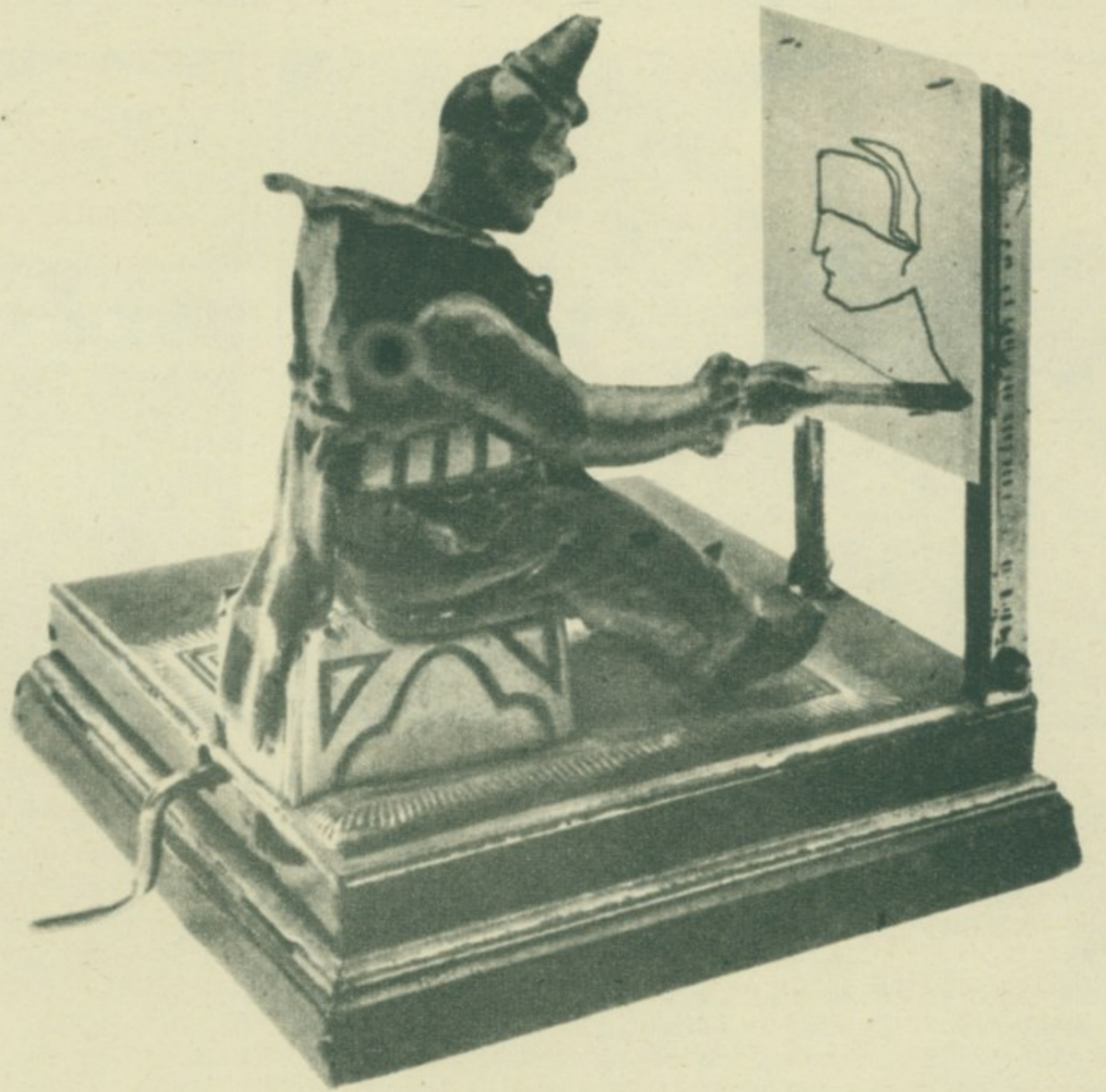
У XVII и XVIII веку било је већ врло лепих играчака. Њих су правили вешти мајстори за децу племића и имућних трговаца. Ту су били бродови и читаве војске коњаника од слонове кости; често су играчке биле од племенитих метала и порцулана. Права мала ремек-дела занатске вештине представљале су играчке-аутомате.

У каснијем средњем веку многе француске породице у Лиможу и Сен Клоду, неки крајеви Холандије и нарочито Нирнберг у Немачкој живели су од производње играчака. Оне се нису продавале у посебним радњама већ код јувелира, фењерица и у трговинама ситном робом. У привредама неких земаља, као што су Француска, Енглеска, САД и Шпанија, индустрија играчака је у XIX веку почела да игра крупнију улогу. У другој половини прошлог столећа произведене су најлепше и најскупочије играчке које су и до данас остале непревазиђене. Већ 1878. године било је у Француској 550 радионица за производњу играчака а у Немачкој се 1905. године 50.000 људи бавило тим послом. Средином прошлог века дечаци су се дивили малом војнику у униформи који је могао да покреће руке и барата пушком. Изузетно је фина и прецизна израда једне лутке

која се појавила у Француској 1880. године. У њу је био уграђен музички аутомат тако да је лутка плакала и смејала се. Кловн од порцулана и пресованог лима спретно је ударао у добош и цимбало. Ипак, можда је све играчке надмашио укусно направљени кловн-цртач који седи пред сликарским постољем с кичицом у рукама. Када се навије опруга, кловн са задивљујућом прецизношћу црта ликове чувених људи тог времена. Још две играчке представљају ремек-дела технике играчака деветнаестог века. То су

1910. године произвео локомотиву дугачку 90 сантиметара која је могла непрекидно да се креће 40 минута. Ненадмашни по верним детаљима били су бродови и оклопљаче дужине 78 до 118 сантиметара који су се у Немачкој појавили с почетка овог века. Захваљујући њиховим парним машинама и електричним моторима, они су могли да плове чак и седам часова непрекидно!

Британска фирма Бесет и Лоуке била је ненадмашна по својим парним локомотивама и железницама. У једном каталогу од 1913. годи-

Механички кловн-цртач

аутоматски веслач из 1870. године који спретним покретима весала управља чамцем у којем седи девојка са сунцобраном и један мали војник из 1870. године, који лови аутоматског гаврана на пању.

И разни други аутомати-играчке из доба повоја механике не заостају за лутком. То су често праве мале парне машине са исправним или положеним цилиндрима. После 1870. године појављују се метални возови и бродови, затим електричне подморнице, цепелини, клипни авиони и аутомобили. Све су то необично скупе играчке веома верне свом узору.

Први механички возови појавили су се око 1850. године у Немачкој а авиони и аутомобили са сићушним клипним моторима с почетка овог века у Француској. У време шпанско-америчког рата конструисан је ратни брод који се преполови и потоне погођен торпедом који се навија а Немци су око 1830. године конструисали успешну макету цепелина Р. 101 за децу. Чувене фирме за производњу играчака биле су Росинџол и Мартин у Француској, Бинг и Мерклин у Немачкој. Бинг је

не налази се 46 модела комплетних возова, 54 модела локомотива, 82 типа вагона, осам мостова, 20 разних семафора, 11 станица, четири тунела и осам хангара. Неки типови подморница могли су више пута застопно да зароне и да се поново појаве на површини.

Играчке између два рата заостају за онима из деветнаестог и с почетка двадесетог века. После другог светског рата појавиле су се многе играчке које захваљујући пластичним материјалима изванредно подржавају узор. Јапанци су 1965. године конструисали човека робота на електрични погон и космичку капсулу са четири постоља за спуштање космонаута на планете. Американци су 1967. године конструисали за децу капсулу Меркури с космонаутом у њој. На жалост и ове играчке заостају за онима из доба повоја механике. Мало више веселости у царство играчака унели су последњих година Јапанци и Ки нези с кловновима, животињама и фантастичним механичким и електричним играчкама.

Лутка добошар

Дан
BARRY

ФЛАШ ГОРДОН

ЏОНИ ХАЗАРД

by FRANK ROSSIN

ТАКО!
ЗНАЧИ ТИ СИ
УЗЕО МОЈ
ПОРОДИЧНИ
САМУ-
РАЈЕКИ
МАЧ!

ХУРАНА, ЈАПАНАЦ
ЏИНОВЕКОГ РАСТА,
ДОВУКАО ЈЕ ФЛЕЈМ
НА ЈЕДНО ОСТРВО У
ТОКИЈСКОМ ЗАЛИВУ ГДЕ
СЕ СКРИВАО РАТНИ
ЗЛОЧИНАЦ ТАКАНА...

ПРИЗНАЈЕМ, ГОСПОДАРУ!
АЛИ... ЕВО НОВЦА...
САД МОЖЕТЕ ДА
ЖИВИТЕ КАКО
ВАМ ПРИЛИЧИ!

КАКО СИ
ДОШАО ДО
ТОГ НОВЦА!
ГОВОРИ!

ИШАО САМ У
ГРАД! ТАМО
САМ ПРОДАО
МАЧ... ПА ГА
УКРАО... ПА
ОПЕТ ПРОДАО!

ИДИ-
ОТЕ!

ЗАР МИ ЈЕ МАЛО
ШТО МОРАМ ДА
СЕ КРИЈЕМ? ТРЕБА
ЈОШ ДА ПРИВУ-
ЋЕШ ПАЖЊУ
НА МЕНЕ!

ПО-
ГРЕШИО
САМ, ГО-
СПОДАРУ!

КАЗНИ МЕ!
НЕЋУ
ПУСТИТИ НИ
ГЛАСА!

УРЛАЈУЋИ ОД БЕСА ТА-
КАНА ЈЕ УДАРАО БАМБУ-
СОВОМ ПАЛИЦОМ
ПО ХУРАНИ...

УХ! ПОСЛЕ ОВОГ
КУПАЊА У ТОКИЈ-
СКОМ ЗАЛИВУ
ГОДИНУ ДАНА
НЕЋУ НИ ПОМИ-
РИСАТИ ВОДУ!

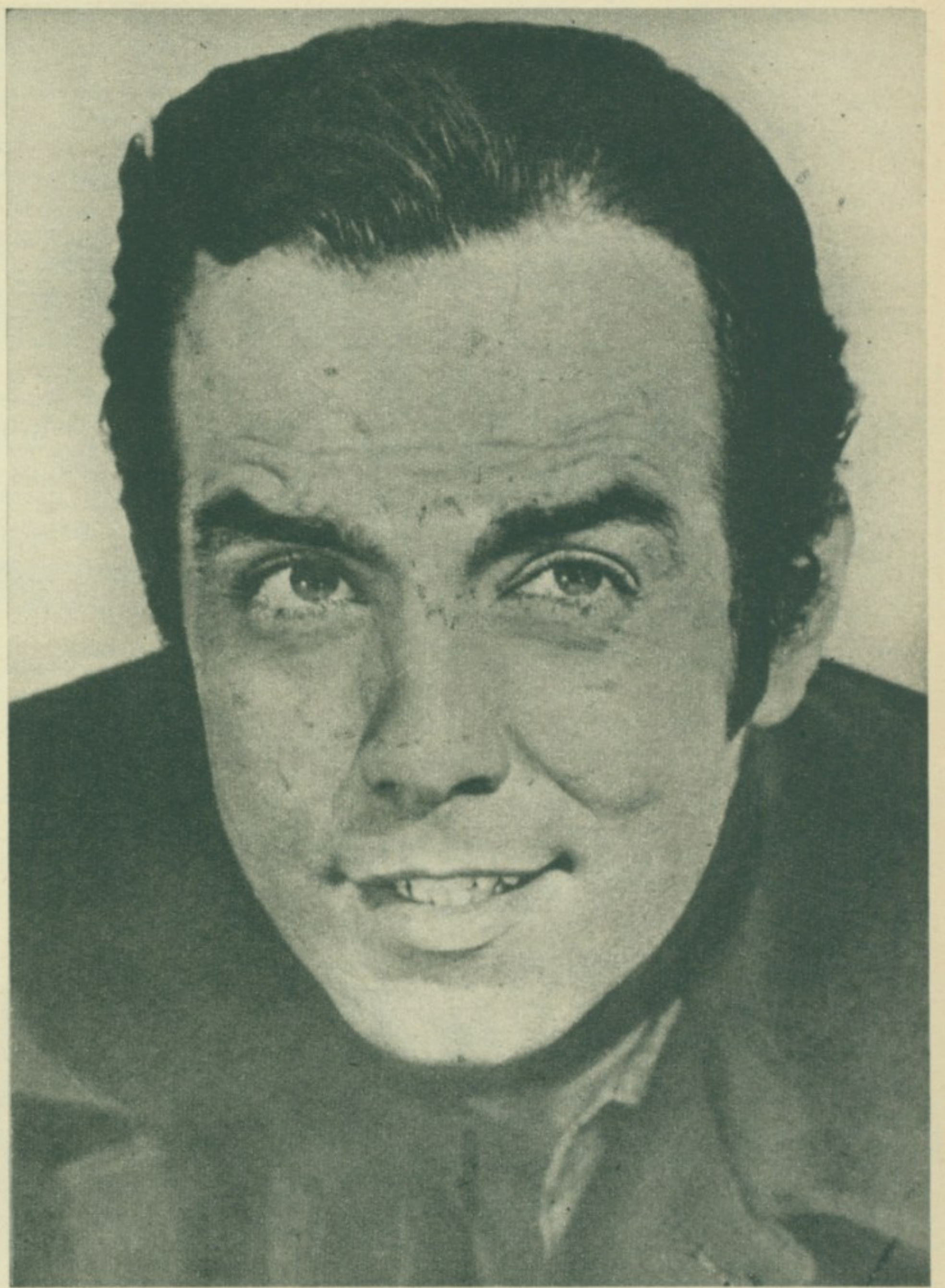
МОРАМ ДА НА-
ЂЕМ ФЛЕЈМ...
БОЈИМ СЕ ЗА
ЊУ... ТИ
КРИЦИ!

ПА ТАЈ ЧОВЕК ЈЕ
ПРАВИ ЛУДАК!

Рој Тинис, популарни Бен Квик ТВ серије „Дуго топло лето“

Пернел Робертс као Адам у „Бонанци“

»Пилоти« гутају милионе

Једанпут годишње Холивуд се претвара у праву „лудницу“. За најкраће време у њему се произведе око 150 кратких филмова, такозваних „пилота“. То су филмови-узорци за нову телевизијску серију. Успе ли један такав „пилот“ да заинтересује шефове ТВ станица, серију ће видети милиони гледалаца, а њени творци зарадити силан новац. Али, то је тешко постићи: од 150 „пилота“ само 25 нађу себи купца.

Сваке године у јануару у Њујорку се састају председници телевизијских компанија, свемоћни стручњаци за рекламу и познати аутори да присуствују „филмском фестивалу“ нарочите врсте: сусрету с „пилотима“. Ово задовољство које гута милионе чак и амерички листови, навикли на најекстремније лудости, називају ТВ лудилом.

Ту их спремно дочекују произвођачи из Холивуда да прикажу и понуде „пилоте“. Један „пилот“ је ударна епизода телевизијске серије која се као узорак приказује за цео низ емисија. Ту у замраченом гледалишту шефови телевизијских станица одлучују да ли ће се филм купити или не. Често „живот или смрт“ мањих произвођачких фирми зависи од расположења, благонаклоности или укуса ових гледалаца. Јер продукција једног јединог „пилота“ веома је скупа чак и за холивудска

схватања — једночасовни филм стаје око 400.000 долара. Ове високе цене нису случајне. „Пилот“ стаје много док не дође до емисије једног серијског филма.

Акција Холивуда почиње у мају. У то време директори програма не могу нигде да се пронађу. Они се крију од људи који желе да им продају све новије, све луђе идеје за телевизијске серије. „Читав град полуди“, уздише Пери Лаферти, потпредседник СБС телевизијске компаније. „Пискарала ме пронађу на сваком, чак и најскровитијем месту. Ако желим да се играм у врту

са својим сином, сигурно је да један такав препредењак лежи негде скривен у жбуну, иза мојих леђа и да ће покушати да ми прода „пилот“-идеју.

Материјал се нагомилава у канцеларијама. Да би га проучили, руководиоци програма потребно је време од маја до новембра. Тада издвоје само неколико прича које могу да се употребе за „пилоте“ — узорну емисију.

Оно што се затим дешава може се с правом назвати телевизијским лудилом. Холивудска студија су просто опседнута. Продуценти користе

свако месташце у студију и раде дању и ноћу. За два месеца — новембар и децембар — произведе се 150 „пилота“. Пошто мора тако брзо да се ради и пошто су термини одређени, глумци се нарочито високо плаћају, техничка лица такође а реквизити купују не питајући за цену. Наравно да и холивудска индустрија од свега тога има користи. Сваки литар млека у тетрапаку који нормално стаје пет центи ту се продаје по десет. Уопште цене подсећају на времена златне грознице.

Почетком јануара трка се завршава. Продуценти савијају своје филмске траке и журе у Њујорк. Ако имају среће да им се филм откупи, могу преко ноћи постати милионари. Добијају и глумци и техничка лица — свако ко је имао удела у „пилоту“.

Ако се филм не прода — а то се дешава у 130 до 150 случајева — уложен новац је изгубљен. На тај начин америчке телевизијске произвођачке фирме изгубе годишње 25 милиона долара. Али зато преосталих 20 филмова добија трку. Они одговарају просечном укусу Американца и често се годинама појављују на малом екрану. Серије као „Бонанца“ или „87. полицијска станица“ доносе продуцентима милионе.

РОМАНТИЧНА РОМИНА

Ромина Пауер има шеснаест година и полако продире у филмски свет. Кажу да је ликом веома слична свом оцу Тајрону Пауеру. И по карактеру је као он: стидљива, нестрпљива и нестална. Због тога су се продуценти и њена мајка Линда Кристијен договорили да уобличи њен карактер — бар онај који

ће они сервирати филмској публици. Одлучили су, наиме, да Ромина игра у филмовима само романтичне девојке, сасвим другачије од јунакиња модерних филмова које још од најраније младости имају само једну жељу: да се што пре и што више наживљају живота.

Постоје људи на телевизији чија су имена позната милионима гледалаца, али они лично готово се никад, или само ретко, појаве на малом екрану. То је, између осталих, судбина и спортских репортера — Драгана Никитовића и Владана Стојаковића. Захваљујући њима наши гледаоци присуствовали су готово свим великим такмичењима која су последњих година приређена у Европи. За отприлике две хиљаде часова колико су провели крај микрофона иза малих екрана њих двојица видели су многе драме на спортским теренима. Да ли су можда и сами доживели нешто чега ће се увек сећати?

— Тампере, 1965. године... Овај диван, живописан град у далекој, леденој Финској био је поприште светског првенства у хокеју на леду, а моја дужност је да гледаоцима у Југославији преносим најзанимљивије утакмице између хокејашких велесила.

За људе који се овим спортом баве свуда у свету сам пренос не представља тешкоћу, јер је релативно лако говорити о оном што се догађа на терену. Али, како забавити гледаоце кад настане полувреме неке утакмице.

Наши домаћини Финци, нашли су за ово својеврсно решење. Да би гледаоце разних земаља упознали са својом земљом, они су, у предаху борби, пуштали на телевизији кратке занимљиве филмове.

За полувреме утакмице Канада—СССР био је предвиђен филм о лову на вукове. Упознат претходно са садржајем, схватио сам да је то нешто изванредно, што наши гледаоци не би смели пропустити. За молио сам зато Студио Београд да у паузи не да рекламе већ да прихвати емитовање овог филма.

Почео сам да читам унапред припремљен текст кад сам на монитору испред себе угледао дивне и дивље снежне пределе Лапоније у којима се окупљају чопори вукова и, бесни од глади, нападају стоку па чак и стаје у насељима. Да би их уништили, Финци су смислили нешто заиста необично. Пошто мамци с отровом не долазе у обзир, јер би на тај начин биле отроване и друге животиње, ловци опремљени снајпер-пушкама и малим радио-станицама „токи-воки“ крстаре шумама и траже где се налазе чопори.

Извиђач који пронађе опасне звери, јавља радиом осталим ловцима и тада почиње најчуднији лов који сам видео: ловци понесу са собом буренце гаса, направе круг око вукова широк два-три километра и свуда по шибљу

стављају крпе натопљене гасом. Не ставе их само на једном пролазу широком неколико метара, које се налази уз ветар.

Мирис гаса нагони вукове да беже. Али како их он запањује са свих страна принуђени су да крену према пролазу откуда једино не допире мирис. Чуло мириса у међувремену толико им ослаби да не могу да осете ловце који вребају крај пролаза; за тили час 30—40 вукова буде погођено.

Изванредно! — зар не! Понесен филмом говорно сам као навијен, желећи да своје одушевљење пренесем и на гледаоце у Југославији. Десет минута сам говорио, а кад се филм завршио, позвао сам Студио Београд да питам како им се допало. На моје највеће запрепашћење одговорили су:

„Филм, на жалост, нисмо приказали, јер су Мађари, преко којих је водио релеј прекинули везу и емитовали своје рекламе!“

Париз. Наша земља нема дипломатске односе са Шпанијом и није било другог начина него да у шпанској амбасади у Паризу затражим визу.

„У реду, рекли су ми тамо, послаћемо вашу молбу министарству у Мадрид. Чим стигне одобрење, јавићемо вам.“

Дани су пролазили, а визе ни од корова. Почео сам да се узрујавам: у програму је пренос најављен и наши гледаоци биће веома разочарани ако ову утакмицу не буду могли да гледају. И, ни крив ни дужан, сву одговорност поднећу ја.

Касно у ноћ између уторка и среде, кад сам се већ опростио од пута у Мадрид, у мом хотелу zazвонио је телефон: шпанска амбасада је јављала да је одобрење стигло и да сутра могу на пут.

Пресрећан, одјурio сам ујутру и узео визу.

Формалности су, међутим, дуго трајале и, кад сам стигао на париски аеродром Орли, могао сам само да утврдим да је авион за Мадрид одлетео! Шта сад?

Очајан, обратио сам се управо аеродрома и они су ступили у везу са другим аеродромом, де Бурже. Срећом, одатле је за један час требало да полети други авион за Мадрид. Једно место било је празно и даће ми га — ако стигнем на време.

Узео сам такси и појурio кроз Париз. Аеродром се налазе на два разна краја овог милионског града, и кроз паклену гужву веома је тешко проћи. Ипак, стигао сам петнаест минута пре полетања, таман на време да ускочим у авион који је већ полазио на писту. Одахнуо сам али не за дуго...

Стигавши у Мадрид погледао сам на сат: до почетка утакмице остало је само пола часа. Опет сам улетео у први такси, и, некако, објаснио возачу да похита на стадион „Бернабеу“.

Тада се догодило најгоре. На једном углу неки непажљиви возач налетео је на мој такси! Чуо сам само туп ударац, тресак стакла и — ауто је стао! Возач је изјурio напоље и почео да псује на шпанском гледајући с очајањем своја кола. Док ме је зној обливао, бацио сам поглед на часовник: још десет минута. Стадион се видео на неких пола километра и ја, муњевито, донесох одлуку. Излетео сам из кола, бацио на седиште једну новчаницу и појурio кроз улице. За мном је потрчао и возач, вичући за мном да станем, јер сам ја једини сведок да он није крив за судар.

На стадион сам стигао минут пре почетка утакмице.

РЕЧ БРЖА ОД ЛОПТЕ

Спортски репортери: Владан Стојаковић и Драган Никитовић

— Био сам толико разочаран да сам остатак утакмице преносио као од беде.

☆

— Многи телевизијски гледаоци верују да је посао спортског репортера, поготово оног чија је специјалност фудбал, састављен само од пријатности. Гледати Пелеа, Еузебија, Чарлтона или Џајнића, заиста је лепо, признајем. Али, постоје и непријатни доживљаји...

Сигурно се сви ТВ гледаоци сећају полуфиналне утакмице за Куп европских шампиона између Реала и Интера, која се у априлу 1967. играла у Мадриду. Одређен да преносим овај сусрет, неколико дана раније опутовао сам у

ном углу неки непажљиви возач налетео је на мој такси! Чуо сам само туп ударац, тресак стакла и — ауто је стао! Возач је изјурio напоље и почео да псује на шпанском гледајући с очајањем своја кола. Док ме је зној обливао, бацио сам поглед на часовник: још десет минута. Стадион се видео на неких пола километра и ја, муњевито, донесох одлуку. Излетео сам из кола, бацио на седиште једну новчаницу и појурio кроз улице. За мном је потрчао и возач, вичући за мном да станем, јер сам ја једини сведок да он није крив за судар.

На стадион сам стигао минут пре почетка утакмице.

САВЕТ КОЛЕКЦИОНАРИМА

Вест о реорганизацији „Забавника“ подстакла ме је да купим први новогодишњи број, а ваш одговор на писмо Оливере из Ниша, подстакао ме је да вам напишем ово писмо.

Готово цело детињство провела сам у друштву „Забавника“ чекајући нестрпљиво петак да бих што пре сазнала како ће се неустрасиви Флаш Гордон извући из опасних ситуација. Узбуђење које ме је онда обузимало као да још осећам. Али, време је учинило своје: интересовања су полако прелазила преко граница „Забавника“. И дошле су године младости, а затим мудрије године и факултет.

И ево ме ту — на студентским клупама амфитеатра. А сада нешто за вас.

Још док сам била у основној школи резала сам чланке и лепе слике из новина и часописа које су ми долазиле под руку и радила оно што сте препоручили Оливери. Одмах бих је утешила ако жали што неће бити једина у тој врсти забаве јер, ова, за разлику, од, рецимо скупљања марака или сличица из чокола-

де, пружа посебно задовољство, избор и организацију текста — по свом укусу, слике — по свом оку, и њихове безбројне могуће комбинације залепљене у својеручно израђеном албуму, једном рецју све у „сопственој режији, па је самим тим и могућност сличности ових збирки врло мала.

Што се тиче самог албума он треба да буде налик на албуме за поодичне слике. Међутим, мене лично занима на који начин се може извести шарање корица књига бојама, на течној подлози штирка (за прање рубља).

Магдалена Трпкоска
Скопље

С нарочитим задовољством смо прочитали ваше писмо и, решили да га објавимо. Надамо се да ће они који не знају шта да окупљају добити идеју.

Што се тиче ваше жеље у погледу украшавања корица одговарамо вам:

Корице, насловну страну, можете сликати, шарати, на више начина, зависно од тога чему су намењене. Ако је то предлог за омот који треба да се штампа, онда идејно решење можете направити темперама (које се растварају у води). Такође темперама можете сликати и на течној подлози штирка ако тај омот не желите касније да оперете јер ће се температуре са корица скинути.

Боље је у тој прилици сликати јајчаним темперама или казеин-темперама али и у том случају није препоручљиво прати корице. Оне се неће лако опрати, али с обзиром на структуру платна, временом ће се и оне скинути. Зато се за бојење тканина, и за сликање корица (које мислите често прати) најбоље могу употребити специјалне анилине боје, постојане у додиру са водом. Уметници употребљавају те боје за све декоративне драперије.

ЗАШТО „ПОЛИТИКИН“?

Још као седмогодишња девојчица почела сам да читам Забавник. Он

је за мене остао и данас драг. Што се тиче опреме сматрам да је Забавник диван лист. Али, моји пријатељи и ја често размишљамо зашто „Политикин забавник“ носи баш то име, зар не би било једноставније да сте га назвали „Забавник“, јер откуд забава и политика иду заједно.

Ваша одана читаатељка
из Лознице

Драго нам је што сте и ви и ваши пријатељи задовољни новим листом. Што се имена листа тиче ево објашњења. Од свог првог броја, а то је било 1939. године „Политикин забавник“ је добио то име и то на основу анкете која је тада спроведена међу читаоцима. А „Политикин“ је зато што су га покренули новинари листа „Политике“ и што га и данас издаје Новинско-издавачко предузеће „Политика“.

И СВЕТЛОСТ И ОСМЕХ

Предлажем да „Политикин забавник“ уведе рубрику технички кутак у коме би било објашњено како се

прави лампа, затим магнет за електричну гитару и слично.

Мирослав Рађеновић
Чачак

Наш лист је дуго година имао рубрику „Направи сам“ у којој смо објављивали лаке ствари које могу и деца и девојчице сами да направе. У прошлом броју испунили смо вам жељу и не знајући за њу. Предложили смо нашим чи-

таоцима да покушају да начине оригиналне стоне лампе, које су истовремено и украс за собу. Трудићемо се да вам испунимо и остале жеље.

ТРАЖИМО ПРИЈАТЕЉА

Живим у Совјетском Савезу у селу Ленинка. Имам 13 година и идем у 7. разред. Веома бих волела да се дописујем с децом из Југославије. Моја школа носи име Александра Сергејевича Пушкина. Срдачне поздраве шаље вам Ира. СССР В. К. О. Уланскиј реон с. Ленинка Буркацка Ирина.

Имам 17. година и идем у 3. разред Школе ученика у привреди у Сплиту. Надам се да ћу ускоро преко „Забавника“ стећи доста пријатеља из свих крајева наше земље. Иван Јоклес, Милишићи 200, Солин код Сплита.

Желео бих да се дописујем са друговима из наше земље и СССР Стеван Пауновић, Партизанска 18, Бала.

Редовна сам читаатељка „Забавника“ и желела бих да ми испуните једну жељу: да објавите моју адресу. Славица Стојић, Велка Дугошевића 16, стан 62 спрат 13, Београд.

Ученица сам седмог разреда и желела бих да се дописујем са пријатељима из наше земље и иностранства, нарочито онима који воле математику. Мирјана Аврамовић, VII разред „IV основна школа“, Титово Ужице.

Имам 11 година и идем у VI разред основне школе. Скупљам салвете и волела бих да их с неком девојчицом размењујем. Волим бит-музику и све оно што и други млади. Гордана Митровић, Џорџа Вашингтона 36, Београд.

Имам 19 година. Волим фудбал, гитару а посебно ми је хоби скупљање календара привредних организација и разних установа. Моја адреса је: Петар Илић, ул. Петроварадинска број 2, Београд.

Ученица сам гимназије, имам 18 година. Волела бих да се дописујем с друговима и другарицама из земље и иностранства. Хоби ми је бит-музика. Језик дописивања српскохрватски, руски и немачки. Љиљана Недељков, ул. Железничка 10, Опаца. Војводина.

Имам тринаест година. Желим да се дописујем са друговима и другарицама из земље и иностранства на енглеском, немачком и српскохрватском. Скупљам марке, разгледнице и значке. Ацо Ђировић, Јеличка 8, Чачак.

Ученица сам петог разреда основне школе. Желела бих да склопим пријатељство са другарицама и друговима широм земље и СССР. Гордана Миљеновић, ул. Дантеова бр. 16, Београд, Карабурма.

Желела бих да се дописујем с друговима широм наше земље и иностранства. Језик дописивања: српскохрватски и француски. Имам 16 година. Ђувеза Маџовска, ул. Лењина бр. 71 с. Јабунка, код Панчева.

Волим спорт, музику и скупљам разгледнице. Навијам за Црвену звезду. Имам 19 година. Саво Ђетковић, Кулина Вана 13, Зеница.

ЧКАЉИНА СЛИКА

Драги Забавниче,
Твој први број сам једва дочекао у новом руху, и много ми свидео. Знаш, ја ти се обраћам с једном молбом: да на месту где је био А-

дамо и Би Џизи ставиш Чкаљу, ако је то могуће.

Твој верни читаатељ
Свето, уч. I разреда,
Титоград

У Политикином забавнику бр. 831 од 2. децембра 1967. године објављен је разговор вођен са Чкаљом и Мијом Алексићем. Тада смо дали и његову биографију. Мораћемо да мало причекамо — и ми у редакцији и ви, наши читаоци — да поново пишемо о Чкаљи.

НАГРАДНЕ УКРШТЕНЕ РЕЧИ

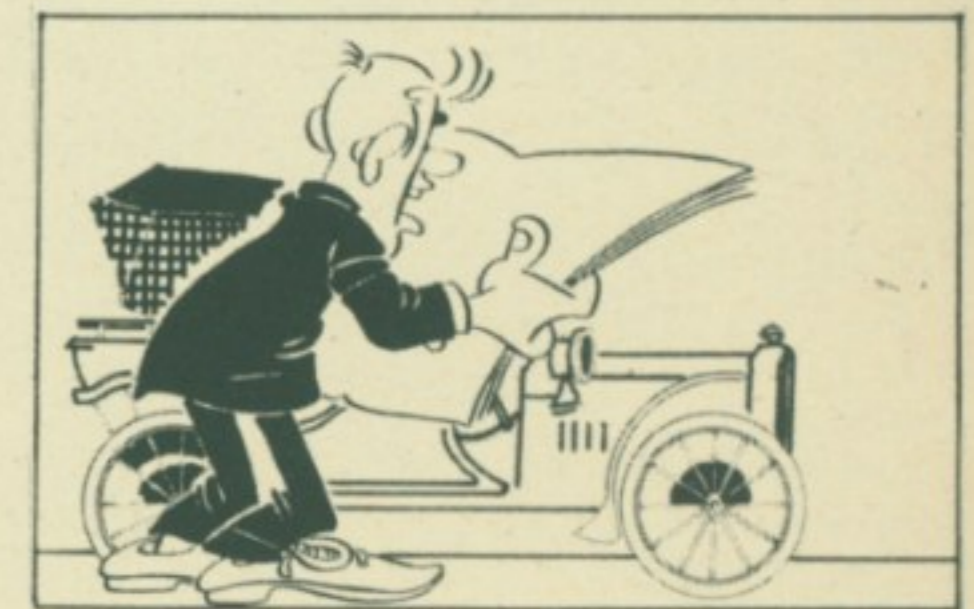
Друже уреднице,
У прошлом броју Забавника у рубрици „Мала пошта“ прочитао сам да се многим новим Забавник не свиђа. Мислим да нису у праву. Пишем вам јер бих желео да употпуним ваш Забавник. Да би нови бројеви Забавника били занимљивији и за одрасле, требало би да се у сваком броју налазе неке укрштене речи или нешто слично као наградна игра.

Стеван Кожељ
Београд

Наш лист углавном доноси популарну науку, занимљивости из целог света, биографије знаменитих људи и сл. Не бисмо желели да наши читаоци, поготову они млађи, навикну да до награда долазе на лак начин. Наше наградне игре, кад смо их организовали, захтевале су од читалаца знање, умешност и оштроумност.

ЉУБИТЕЉ АУТОМОБИЛА

Пре неколико година у „Плавом Вјеснику“ је објављен конкурс за најбољег познаваоца аутомобила. Дате су фотографије аутомобила,

и требало је да се погоди марка, фабрика у којој се производи и земља у којој је аутомобил направљен. Било би веома лепо кад бисте и ви објавили сличан конкурс.

Предраг Д.
Нови Београд

Сваки лист има свој лик, карактер, па и „Политикин забавник“. Ми, наиме, не практикујемо ту врсту конкурса. Раније смо имали конкурс за оштроумне, недавно, конкурс на слово „П“ а награде су углавном биле књиге. Ипак, идеју о објављивању снимака аутомобила прихватимо, можда чак и историју аутомобилизма.

БИК КОЈИ СЕДИ

... ГЛАДНИ ИНДИЈАНЦИ НАПАДАЛИ СУ ПОНЕКАД УСАМЉЕНА ИМАЊА НА КОЈА СУ НАИЛАЗИЛИ...

НИЈЕ БИЛО ДАНА ДА БИК КОЈИ СЕДИ НИЈЕ СТАВЉАО НА КОЦКУ СВОЈ ЖИВОТ. АЛИ, СМРТ КАО ДА ГА НИЈЕ ХТЕЛА...

ЈЕДНОГ ЈУТРА, КАДА СУ ВЕЋ БИЛИ НА ИВИЦИ ОЧАЈАЊА, БИК КОЈИ СЕДИ И Његови РАТНИЦИ ПРОБИЛИ СУ НЕПРИЈАТЕЉСКИ ОБРУЧ И СТИГЛИ НАДОМАК ГРАНИЦЕ ПРЕМА КАНАДИ!

ЗА ТО ВРЕМЕ ИНДИЈАНСКА ЗАШТИТНИЦА ВОДИЛА ЈЕ ОГОРЧЕНЕ БОРБЕ. ЗА ВРЕМЕ ЈЕДНОГ ПРЕДАХА, ПОЈАВИО СЕ ЈЕДАН ВОЈНИК СА ЗАСТАВОМ...

НЕМАТЕ ВИШЕ НИ КАКВОГ ИЗГЛЕДА НА УСПЕХ. МИ НЕ ЖЕЛИМО ВАШУ СМРТ... ВЕЋ ПРЕДАЈУ!

ВИШЕ ВОЛИМО СМРТ ОД ПОКОРНОСТИ!

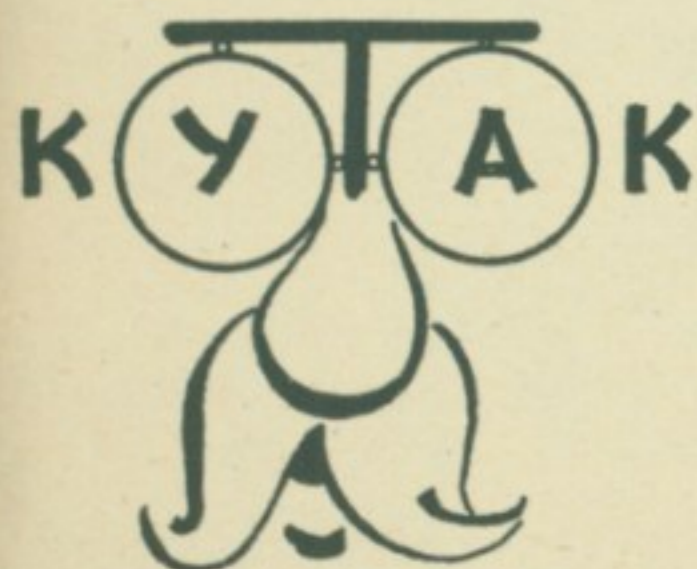
■ биолози Мичигенског универзитета под руководством доктора Голдблума открили су да се у кожи и коси налазе незнатне количине тешких метала: сребра, олова, цинка, калаја, гвожђа, бабра и алуминијума.

■ вековима су врхови Хималаја остајали непобеђени. Није се знала ни њихова висина. Данашњи врх Еверест добио је има по Енглезу Џорџу Евересту, који је 1852. године успео да помоћу разних справа измери његову висину — 8.840 метара! Каснија мерења исправила су ову цифру на 8.882 метра. А да би се овај врх и освојио било је потребно да прође још сто година, кад је Новозеланђанин пчелар Едмунд Хилари, заједно с шерпасом Тенсингом, побо заставицу на његов врх.

■ рекорд у дужини играња билијара, постигао је у Велсу тесар Томас де Цолефорд, јула 1948. године кад је непрестано играо 44 часа и 57 минута. Рекорд у доброј игри постигао је белгијски сликар декоратер Велкенрид из Вервијера, он је у једној игри постигао 3.118 поена!

■ краве холандског села Снеек заиста могу да буду задовољне. Власници не само да се брину с њиховом здрављу и исхрани већ и о одећи. Ове краве носе зимн „одећу“ исплетену од вуне, а лети од памука. Фармери тврде да њихове краве дају више млека и да је оно квалитетније откад су „обучене“.

■ необична pista за скијање недавно је отворена у Саксену, недалеко од Мајсена, на падинама једне вештачке планине начињене од каолина коју оближње фабрике порцулана бацају као отпатке. Нови скијашки центар, назван Каолинско брдо, има то преимућство да се на њему може скијати независно од годишњег доба, без снега, преко целе године.

ПОДУДАРНОСТ

Француски песник Алекси Пирон (1689—1773) имао је навiku да своје трагедије и оде „слаже“ шетајући по ме сечини. Једне такве ноћи, у мрачној париској улици, ухватила га је полицијска патрола. Чуvari реда су, очигледно, сматрали да је скитница јер су га ухапсили.

У полицијској испостави испитивао га је комесар, онизак, груб и необразован човек.

— Ко си? Чиме се занимаш?

— Ја сам песник! — одговори Пирон достојанствено се испривши.

— Гле! — на то ће коме-

сар подсмешљиво. — И мој брат је песник.

— Како су наше породице сличне! — тобоже наивно зачуди се Пирон. — И мој брат је такође неотесанац.

ПОТВРДА

„Исто се издаје 1885. лета господњег, петнаестог дана месеца Јануарија као потврда да је прописан парципела, дубоких с дебелим ђоновима, невисоких потпетица и округластих носева, направио по поруцини мојој писац „Рата и мира“ гроф Лав Николајевич Толстој ко је је он и донео мени увече Јануарија осмог ове године и добио за њих од мене 6 рубаља. Проверавања ради сврсисходности рада његовог почео сам носити ципеле следећег дана. Истинитост свега горе наведеног оверавам потписом мојим уз пе-

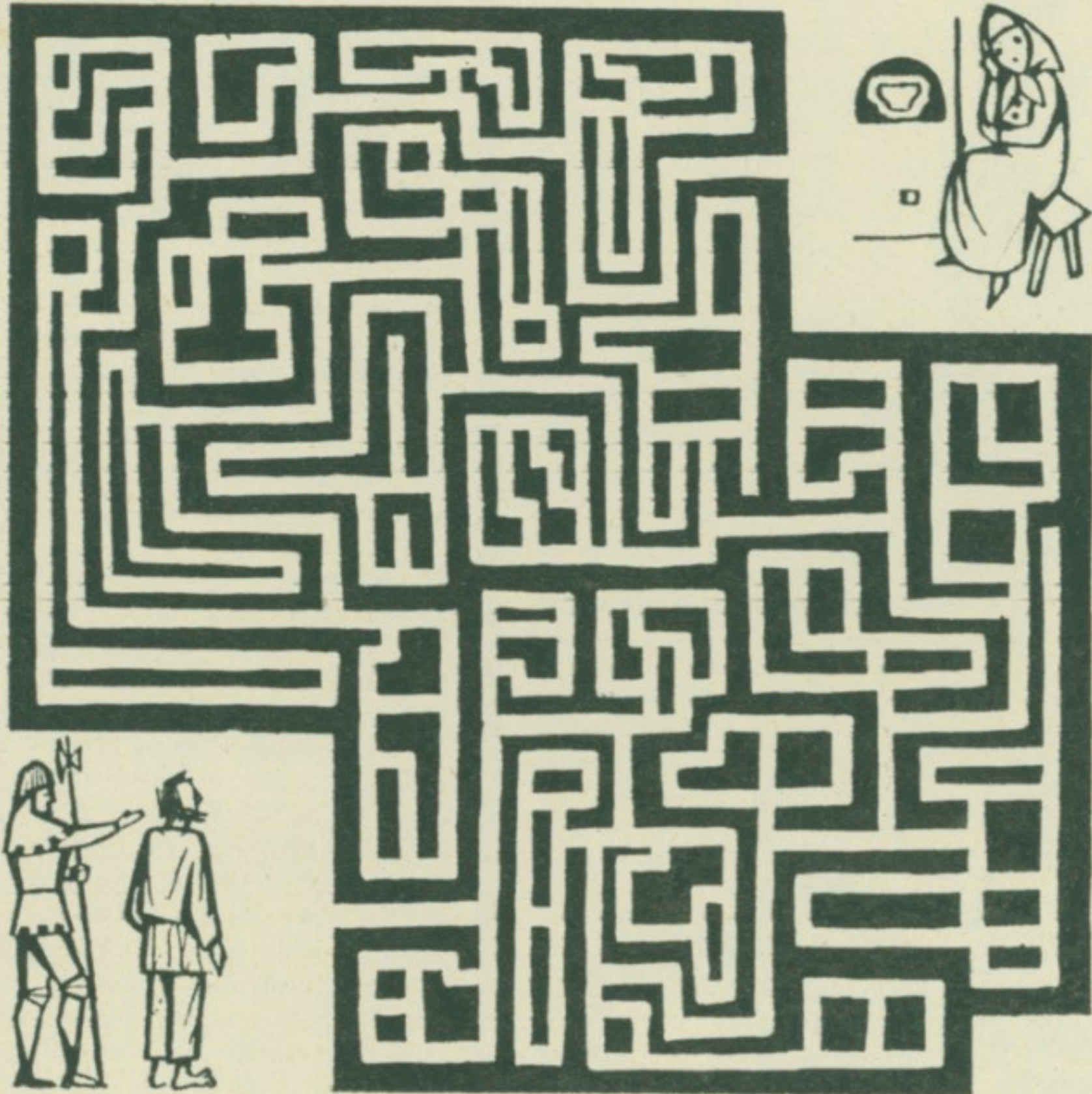
чат грба мојега. Атанасије Фет“.

**ВЕСЕЛОГ
АРХИВАРА**

КАД СЕ УМОРИТЕ ОД УЧЕЊА

УМЕСТО ЗНАКА ПИТАЊА

ИДИ!

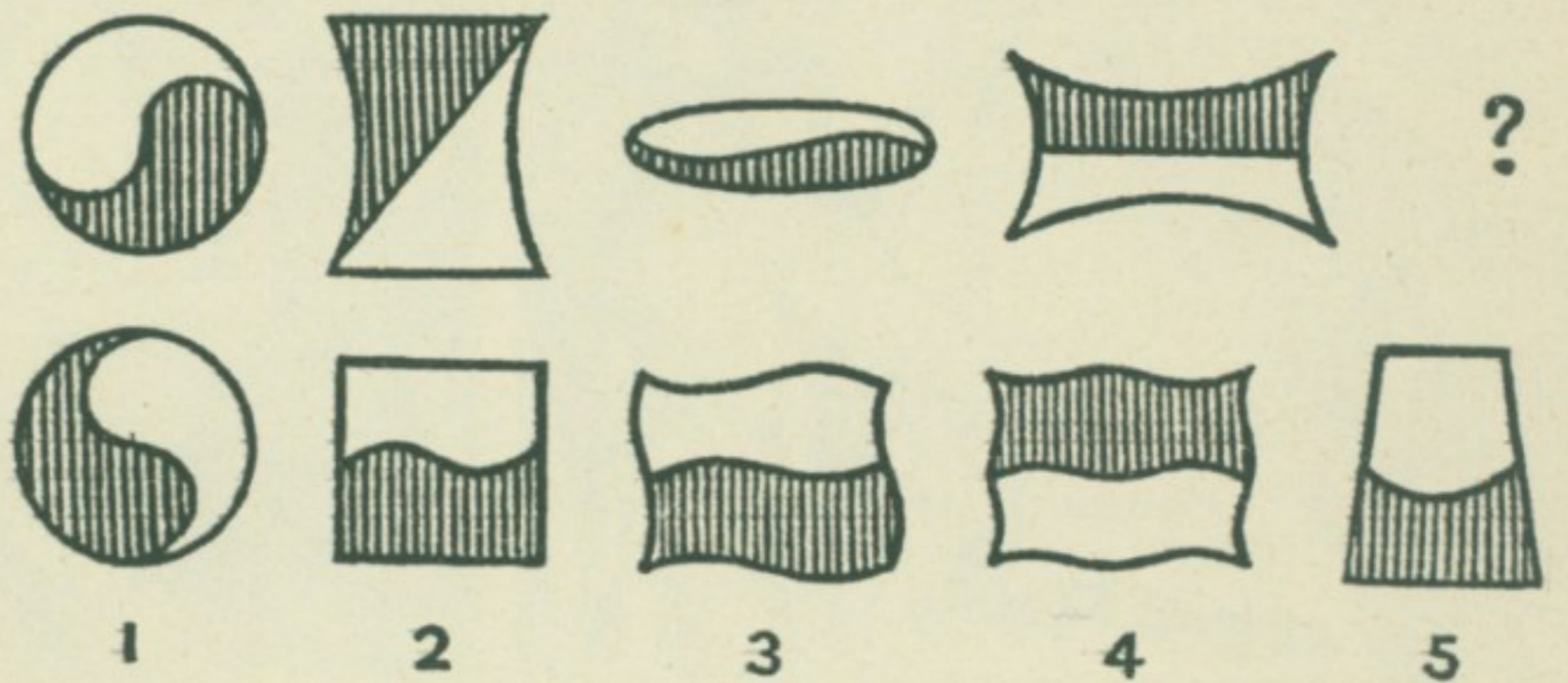
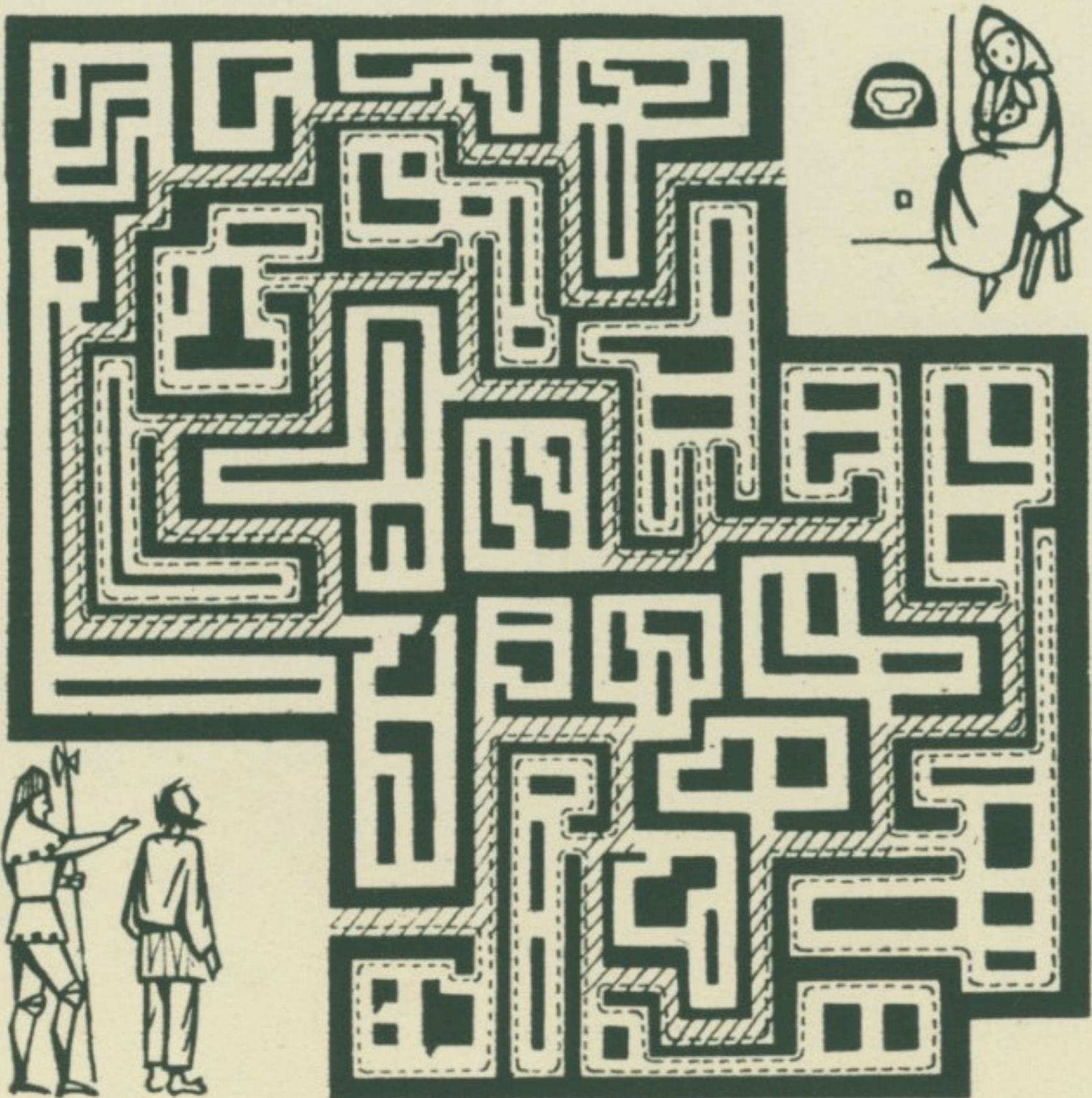
Иди! — рекао је војник. — Ако изађеш на друга врата, слободан си. Ако, пак, залуташ и вратиш се — сам си крив. — Заробљеник је ушао у лавиринт. Зидови високи преко два метра. Цепови празни — ни ка менчића, ни проса, ни клупка вуне — ничег чиме би могао да обележи пређени пут.

Па ипак, заробљеник се домогао слободе. Којим путем је изашао?

Одговор:

Ви сте свакако изабрали најкраћи пут (на цртежу обележен косим цртама).

А, видите заробљеник се њиме није могао користити: ви сте гледали цео лавиринт, одозго. А он је видео само зидове и ходнике па је најкраћи пут могао да нађе само случајно. Заробљеник није смео да ризикује, морао је да искључи сваку случајност. „Нека мој пут буде и дужи, али зато ћу се сигурно извући“ — помислио је он, и пошао непрекидно додирујући десном руком зидове (с истим таквим успехом могао је да употреби и леву). Зато је пут заробљеника био овакав (на цртежу приказан непрекиданом линијом).

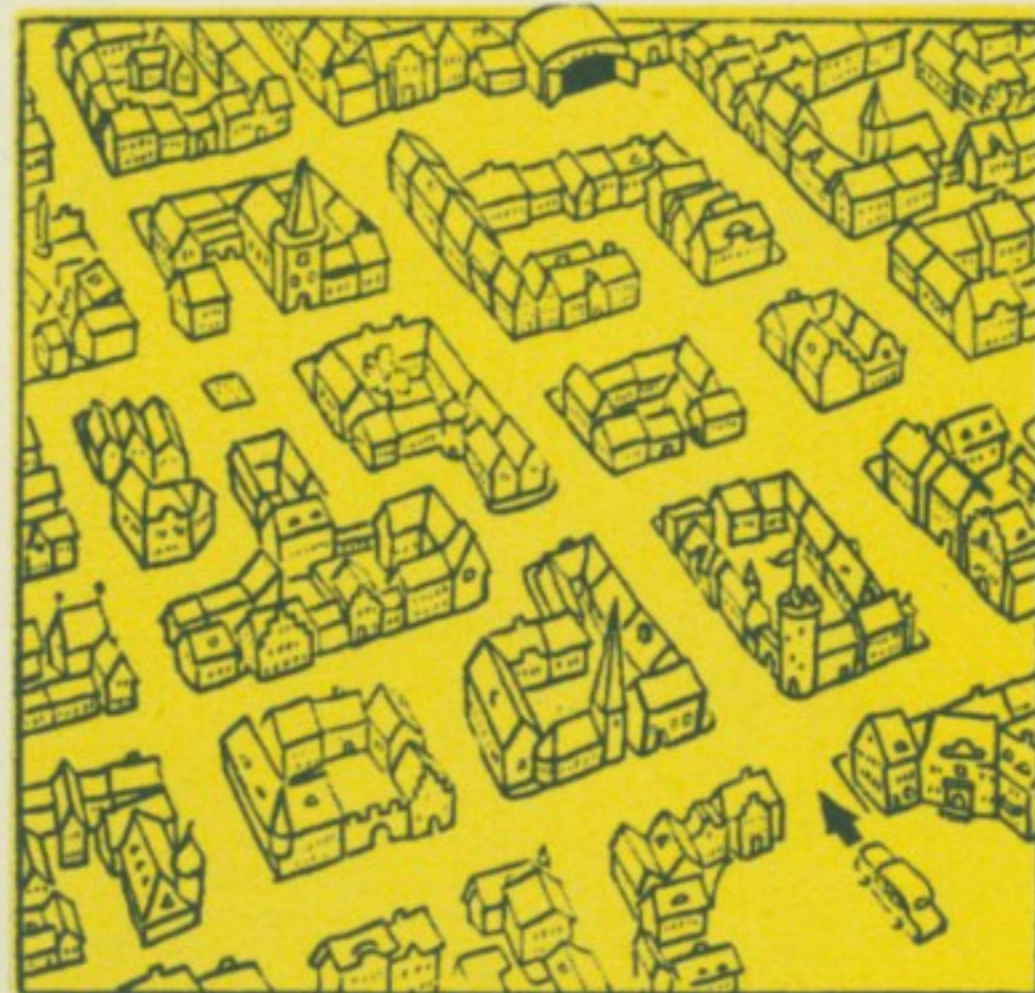
Једну од нумерисаних пет фигура из доњег реда треба ставити у горњи ред, на место где се налази знак питања. Коју?

Фигуре у горњем низу постављене су с извесном закономernoшћу. Ако нађете кључ те закономерности, неће вам бити тешко да нађете фигуру која ће закључити низ.

Одговор:

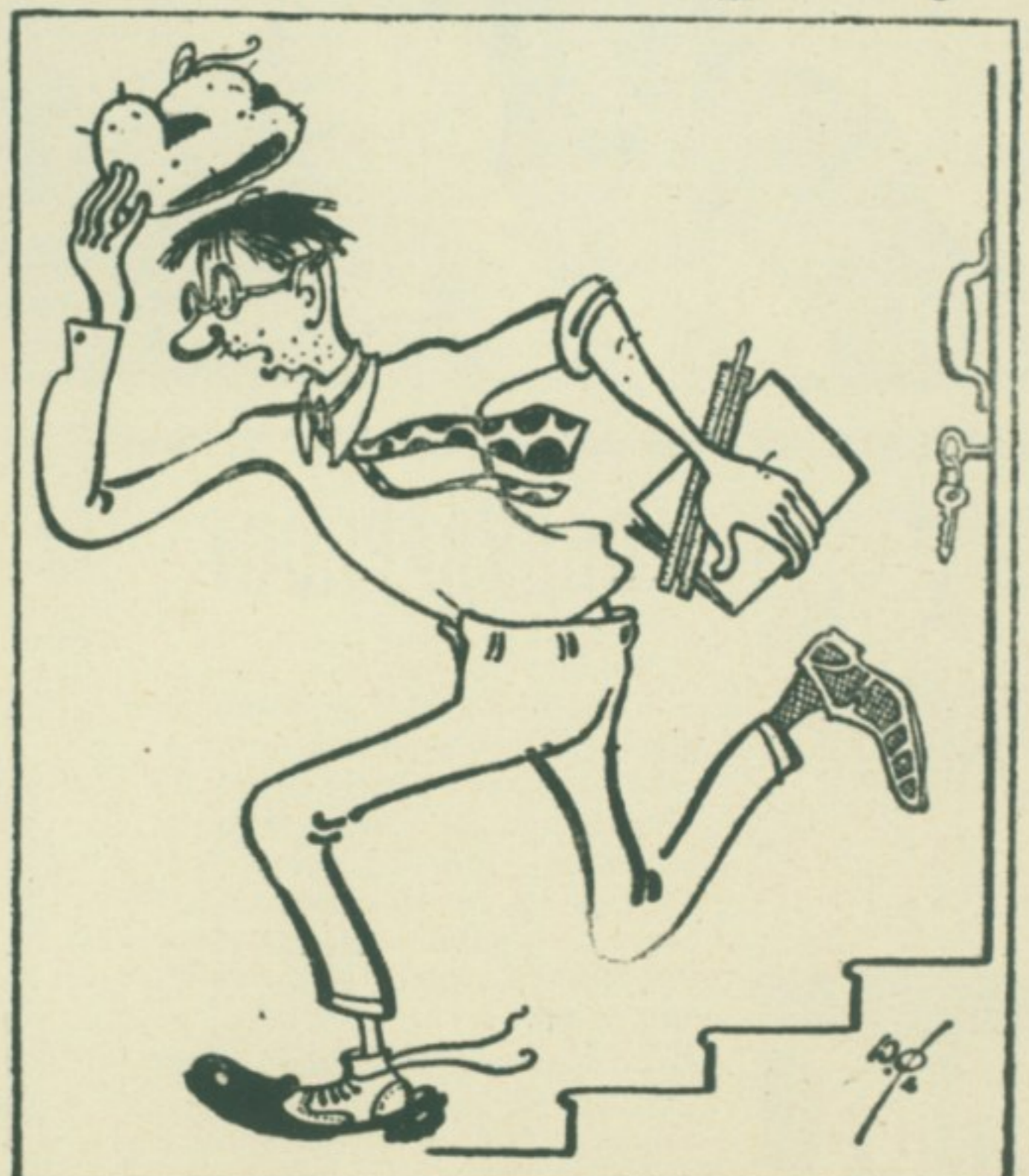
На место знака питања треба ставити фигуру која је у доњем низу обележена бројем 3.

ПУТ ДО ГАРАЖЕ

Аутомобил који стоји на улици мора на оправку. Волан му није исправан и због тога кола могу да иду само право и да скрећу само удесно. Назад и улево не могу. Значи, возач треба што пре да својим аутомобилом дође до механичарске радионице која се налази у северном делу града. Врата радионице широм су отворена. Како ће возач, возећи искључиво право и скрећући само удесно, најбрже стићи до гараже?

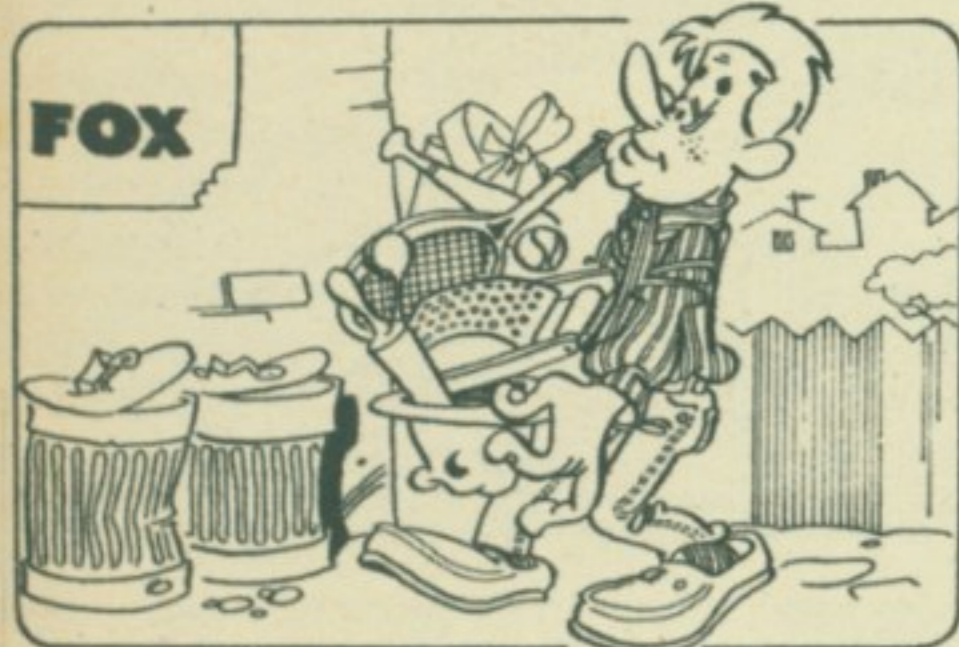
У последњем тренутку

Будилник је затајио и није га пробудио на време. Да не би закаснио на посао ревносни трудбеник обукао се надвоје-наторје и излетео из куће. Како је тај његов одлазак изгледао — видите и сами. Шта је све наопако учинио?

РОГОВИ И КОПИТА

У совјетском листу „Литературнаја газета“ постоји рубрика „Рогови и копита“ — зидне новине Клуба 12 столица — у којој се објављују хумористично-сатиричне вести које су понекад измишљене. Рубрика је, како сте већ можда претпоставили, добила име према истоименој „откупној станици“ коју су водила деца поручника Шмита, Остап Бендер и Шура Балаганов, у роману Иља и Петрова „Златно теле“.

МАЛИ САВЕТИ

Не журите да баците стари шешир. Сачекајте док се накупи довољно непотребних ствари, ставите их у шешир и баците све заједно.

☆

Како од цедиљке направити шерпу? То је толико једноставно, да се до сада нико није тога сетио. Кроз отворе цедиљке с унутрашње стране продените ексерчиће. Да би главнице ексерчића чвршће налегле, на сваки ексерчић обесите велики тег.

ТЕХНИКА

Таксиста града Т. конструисао је нову, потпуно нечујну аутомобилску сирену.

ЛИСИЦА-АЛБИНОС

Становник села М. вратио се из лова с богатим пленом. Међу његовим трофејима била је лисица беле боје. Међутим, чуђење осамдесе-

тогодишњег ловца било је огромно кад су му у откупној станици рекли да је лисичино крзно — синтетичко. То је већ други случај одстрела лисице са синтетичким крзном.

СЛУЧАЈ У ПОЛИКЛИНИЦИ

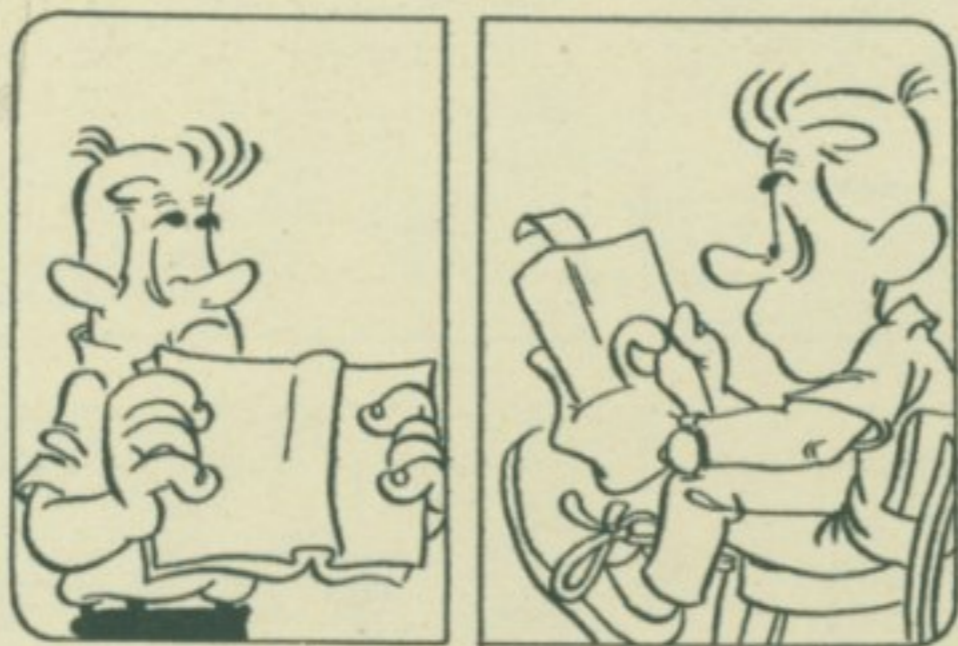
Металостругара Ј. К. заболели су зуби. У поликлиници је грешком ушао у рендгентски кабинет.

Рендгенолог је у Ивановљевом стомаку открио виљушку од алпака. Помоћу специјалног магнета виљушка је цела и неоштећена извучена из желуца.

После овог случаја Иванов два пута годишње обавезно одлази зубном лекару.

НАУКА

Тамбовски психолог С. С. установио је да је за читање отворене књиге затворених очију потребан исти напор као и за читање затворене књиге отворених очију.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

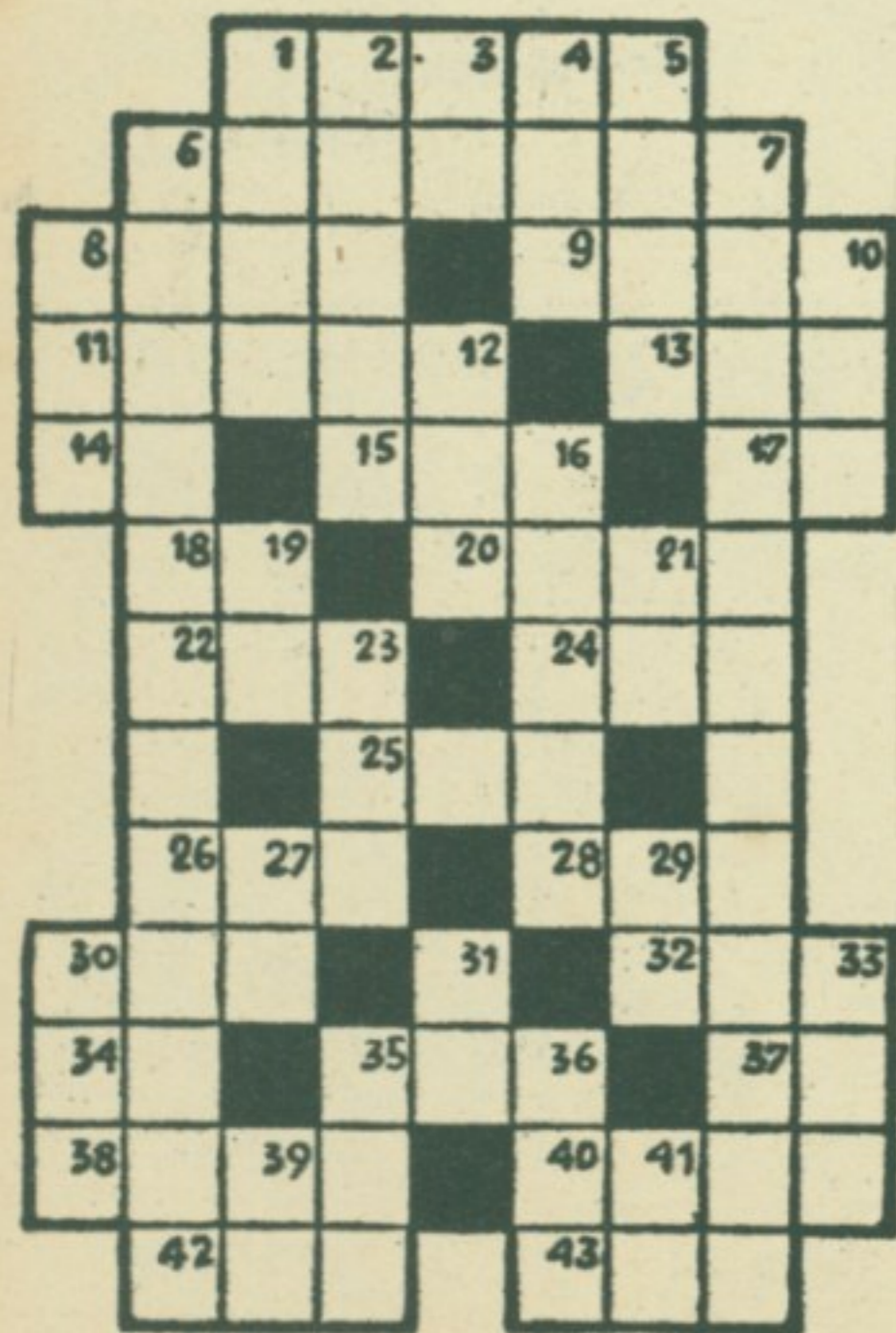
Водоравно: 1) музичка лествица, 6) група острва у Средоземном мору, 8) предмет за обраду, 9) птица са Новог Зеланда, слична кокошки, 11) пропелер, 13) вунена марама, 14) негација, 15) аждаја, 17) хемијски знак за никл, 18) прилог, 20) о-

тисак, 22) бугарски дечји песник (Босилек), 24) врста афричке антилопе, 25) телефонски позив, 26) млечни производ, 28) изнад, 30 грчко слово, 32) животиња из кола мекушаца, 34) лична заменица, 35) слободан простор у граду, 37) музичке нота, 38) дисциплинска казна, 40) филозофско дело Жан Жак Русоа, 42) савремени француски вајар (Жан), 43) сила.

Усправно: 1) усамљени, 2) разред, 3) два самогласника, 4) раствор смоле у органским растварачима, 5) четинарско дрво, 6) забавна књижевност, 7) име и презиме дубровачког песника („Осман“), 8) боја лица, 10) свеза, 12) женски певачки глас, 16) хемијски елемент, 19) узвик, 21) немачки предлог, 23) јужно воће, 27) иницијали нашег нобеловца, 29) скраћеница за аутономну покрајину, 30) аустралијска птица тркачица, 31) мера за површину, 33) морска обала, 35) морски „крставац“, 36) део тениског меча, 39) злато (фр.), 41) хемијски знак за молибден.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) фар, 4) брз, 7) Виктор Иго, 10) ено, р, 11) трн, 12) НС, 13) кос, 15) ад, 16) аков, 18) Лада, 20) аба, 21) ива, 22) Арика, т, 25) тле, в, 27) Аил, и, 29) Вис, 31) стварност, 34) Ур, 35) мио, 36) ор, 37) рани, 39) вика, 41) еја, 42. Кох.

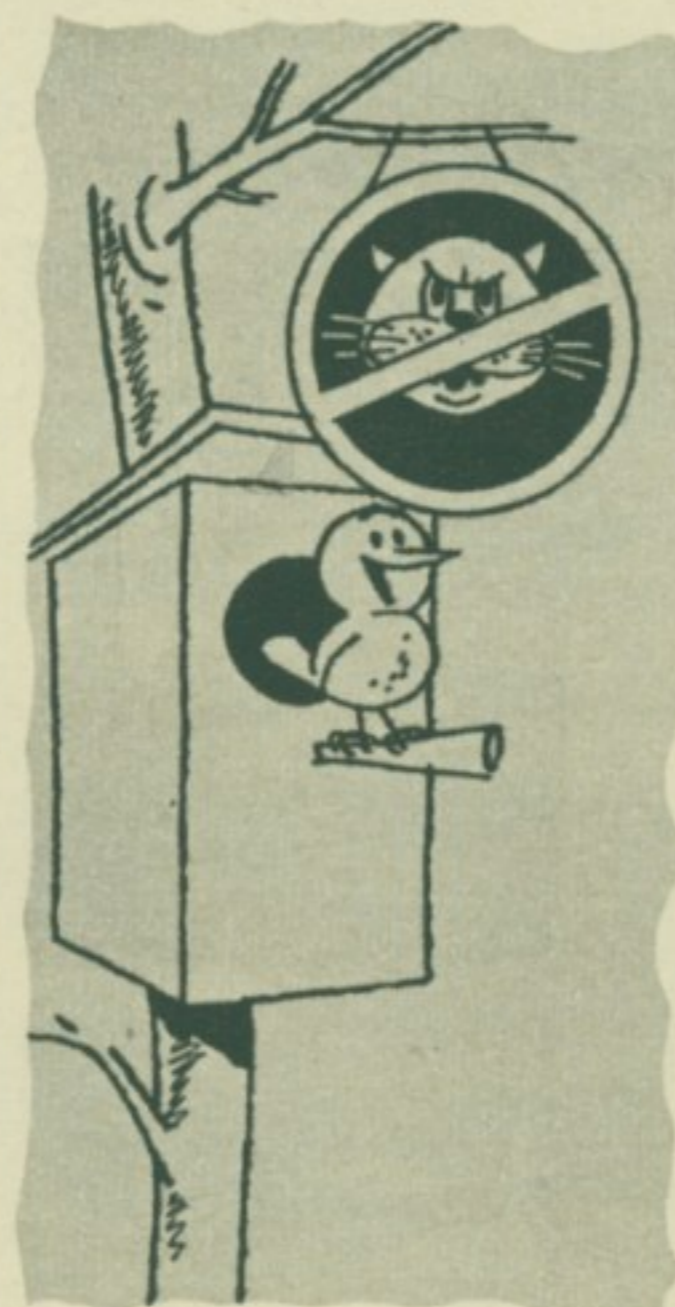

Одговорни уредник Стојиљко Стојиљковић, Београд, Македонска 29 ● Издаје и штампа „ПОЛИТИКА“ Новинско издавачко предузеће Београд, Македонска 29 ● Текући рачун број 608—1—82—1 ● Поштански фах 124 ● Претплата за нашу земљу: годишња 44 динара, полу-годишња 22 динара; за иностранство: годишња 88 динара, полугодишња 44 динара ● Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају.

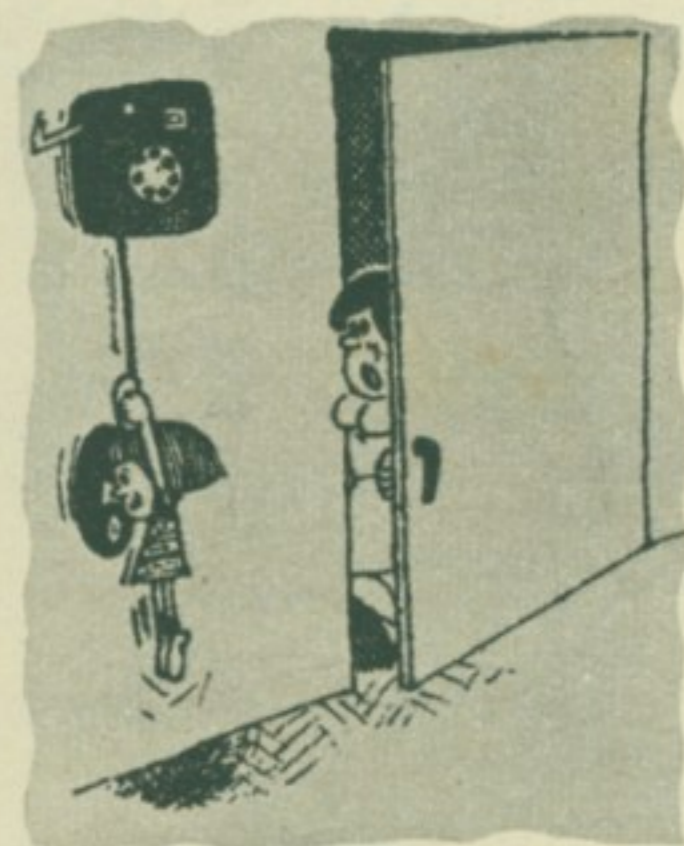
ХУМОР

БРОЈАЊЕ: 10, 9, 8.....0

Предузете су мере...

— Опет висиш на телефону!?

БЕЗ РЕЧИ

WALT
DISNEY

МИКИ

